

nový život

6

Z OBSAHU

KARD. BERAN: VĚDA, VÍRA A CÍRKEV • Š.-P.-O.: KARD. BERAN U NAŠICH
KRAJANŮ V USA • VRBA: EUCHARISTIE — TAJEMSTVÍ VÍRY • ČECH:
KATEDRÁLA SV. VÍTA • POSELSTVÍ SNĚMU MLÁDEŽI • ELISEJ: PRVNÍ
FOTOGRAFIE ŘÍMSKÉHO PAPEŽE V PRAVOSLAVNÉM ČASOPISE • SOVĚTSKÝ
MINISTR GROMYKO U PAPEŽE • RUTAR: SVATOVÍTSKÁ KATEDRÁLA • O.:
K BEATIFIKACI PIA XII. A JANA XXIII. • SOVĚTSKÁ MLÁDEŽ VĚŘÍ V BOHA •
NAŠE POVÍDKA: HRUDA, SKAUT.

ROČNÍK XVIII. ŘÍM. ČERVEN 1966

nový život

MĚSÍČNÍK KYRILOMETODĚJSKÉ LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VÍRY ●
VYDÁVÁ KŘESŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ ● ADRESA REDAKCE A ADMINIST-
RACE: NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1, ROMA-ITALIA.
● Řídí redakční kruh. ● Předplatné na rok 1966: V Itálii 1800 lir (podpůrné 2500
lir). Pro ostatní země 3 dol. (podpůrné 5 dol.) nebo stejná hodnota v jiné
měně. Zaslání letecky účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. Předplácí
se v Itálii: pošt. slož.: C. c. post. 1-33428 ACCADEMIA CRISTIANA - Via
della Conciliazione, 1, Roma (617) s pozn. NŽ 1966. ● Z jiných evropských zemí
(Belgie, Dánska, Francie, Holandska, Lucemburska, Německo, Norska, Portugalska,
Rakouska, Švédska, Švýcarska) a z Maroka můžete poukázat přímo na pošt. úřadě
1800 lir na: NOVÝ ŽIVOT - ACCADEMIA CRISTIANA, Roma, Via della Concilia-

zione 1. - Italia. ● Z ostatních zemí mezinár. pošt. poukázku, šekem, peněžním dopisem římské administraci (na jméno Mons.
Francesco Planner), nebo našim zástupcům v jednotlivých zemích: Anglie: CML (P. Jan Lang S. J.), 114, Mount Street, LONDON,
W. 1. — Francie: zasláním 15, — NF poštovní složenkou na adresu: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappuis, Belfort; cc.
1724-81 Dijon. — Německo: zasláním 12 DM poštovní složenkou na: Karl Fort, Konto München (8000), Nr. 151283. — Austrálie:
CML (Dr. Stanislav Hofírek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — Kanada: Zemská CML (Václav Vostřez), Box 541
Main P. O., Hamilton, Ont., nebo Czech Jesuit Fathers (Rev. B. Janiček, S. J.), 4605 West Broadway, Montréal 28, P. Qué. —
USA: Rev. Jaroslav Tománek, Veseleyville, P. O. Grafton, No. Dakota.

Vita Nuova. - Mensile. ● Con approvazione ecclesiastica. ● Autorizzazione Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54. ● Direttore respon-
sabile: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

KARD. J. BERAN VĚDA, UMĚNÍ A CÍRKEV

Proneseno 11. dubna při slavnostní večeři v hotelu Waldorf Astoria, když kard. Beranovi bylo uděleno čestné členství Společnosti pro vědy a umění.

Toto setkání bude jistě dlouho ožívat v našich vzpomínkách. Jsem vám, pane předsedo, vděčen za vaše milá slova a raduji se z čestného členství vaší Společnosti. Především však, a v tom jistě jsou se mnou zajedno i všichni přítomní, vám děkuji za vzácnou příležitost být dnes se všemi vámi pospolu. Téměř devět set vzdělanců, z nichž mnozí zastávají odpovědná učitelská místa na vysokých školách ve světě, a především zde ve Spojených státech a v Kanadě, naplňuje nás jistě — a zcela právem — hrdostí. Není to na naše dva malé národy počet nepatrný. Odedávna jsme byli národem pedagogů — já sám pocházím z učitelské rodiny — a je krásné, že tak mnozí i v cizině zůstávají věrni tomuto vznešenému povolání. Málo pozemských statků se může klást naroveň se vzděláním, a proto nejkrásnější na člověku vzdělaném je, když svými znalostmi obohacuje jiné.

Nebýlo jistě snadné shromáždit v jedné Společnosti tolik významných osobností. Vždyť vidíme denně, jak nejen světadíly a národy, nýbrž i naše malé skupinky žijí v nesvornosti. Není však náhodné, že právě vy dáváte krásný příklad jednoty. Uvědomujete si totiž více

než jiní, co lidstvo spojuje: společné úsilí po poznání a vyjádření pravdy, jež je jediná. Zvláště v posledních letech nás ohromuje její nesmírný stále se šířící rozsah. Jeder člověk, byť sebenadanější, není už schopen zvládnout úplně ani jediný z jejích oborů.

Ať je však člověk činný kdekoliv, přece dochází všude k témuž závěru, že jako člověk nevytvořil přírodu, tak nevytváří ani pravdu. Naše názory, pochybnosti, netečnost, popírání, ba ani síla ji nezmění. My nejsme měřítkem pravdy ve světě, v nás samých; ani ve vznešeném cíli, k němuž jsme určeni; můžeme být nanejvýš jejimi objeviteli.

A věda — co jiného je, nežli právě jistě poznání hluboké pravdy věcí, jejich povahy a podstaty? Čeho jiného věda dosahuje, než že vrhá stále více světla na cesty Boží skryté ve stvořených věcech a lákající od věků svým tajemným kouzlem zvědavého lidského ducha? Výsledky vašich bádání, námah a vědomostí se chápe moderní technologie, jež přeměňuje a zdolává hmotu, aby sloužila člověku, aby mu usnadnila život a aby mu dala možnost přemýšlet o pravdách vznešenějších, jež věda sama dává pouze tušit. I agnostiku Darwinovi se až do konce života vracela myšlenka o moudrém Stvořiteli a že vesmír není dílem náhody.

Avšak nejenom věda, nýbrž i umění hledá a vyjadřuje pravdu, a to především její dobro

a krásu, když snáší na zem z duchovního světa poklady a odívá je slovem, barvou a tvarem. Dodává jim srozumitelnosti, a tak je zpřístupňuje lidstvu, neboť to, co smíšeno s prachem a nedokonalostmi denního života nechává většinu lidí netečnými, to dokáže zachytit a vyjádřit intuice umělcova. Jeho posvátným posláním je vyvádět lidstvo z jeho úzkého a úzkostného uzavření prostorem a časem, v němž žije ponořeno, a otvírat okno jeho ducha, toužícímu po nekonečnu. Tak umění z věcí tohoto světa zachycuje dokonalost, krásu a harmonii Tvůrcem do nich vloženou, a aniž si to někdy plně uvědomuje, povznáší mysl člověka k touze po nekonečné dokonalosti a kráse Boha. Proto stojí umění tak blízko vědě. Obojí žije z pravdy, dobra a krásy.

V tomto společném bodě se s nimi setkává i katolická církev, neboť je přesvědčena, » že jediná lidská myšlenka je cennější než celý hmotný svět « (sv. Jan od Kříže, Duchovní myšlenky, 30). A myšlenka jen tehdy není prázdná, vyjadřuje-li pravdu. Proto církev s úctou přijímá pokroky vědecké a umělecké, jež jsou nejkrásnějšími plody lidské kultury, a snaží se spolupracovat ve všem krásném a dobrém, co pozdvihuje ducha a přináší dobro lidstvu. Její zájem však se neomezuje jenom na tuto oblast, nýbrž se obrací a povznáší především k té skutečnosti, kterou nemožno vtěsnat pod skličko mikroskopu nebo zkoumat měřicími přístroji moderní vědy, a jež je předmětem náboženství. Třebaže však věda, umění a náboženství vycházejí z různých předpokladů a různý je jejich přístup ke skutečnosti, přece si nejsou cizí, protože se zabývají jen různými stránkami jedné a nedělitelné skutečnosti, jež nese pečeť téhož Stvořitele. Naše setkání zde — jež není jistě náhodné — může být jakýmsi viditelným výrazem této neviditelné jednoty.

Spojuje nás však pouto ještě těsnější a osobnější, pouto společné pozemské vlasti. Vysoká pocta, kterou jste mě dnes zahrnuli, nepatří pouze mé osobě, nýbrž také a především oné nejstarší instituci — pražskému arcibiskupství — jež téměř po tisíc let řídilo život českých katolíků a jehož symbol ve mně vidíte.

Pan předseda ŠVU napsal krásný esej o dvou tradicích naší kultury. Hovořil v něm o tradici doby gotické a o tradici doby barokní,

KARD. BERAN s dvěma českoamerickými dětmi — a šťastnou maminkou.

jimiž náš národ nejvíce přispěl k obecné vzdělanosti. Sotva vás překvapí a jistě mi nezahlíte, když připomenu, že obě tyto tradice byly tradice křesťanské. Neboť jak by bylo u nás zakotvilo gotické umění, kdyby křesťanská víra nebyla pomáhala vytvářet naši národní minulost? S ní jsme vstoupili do společnosti vzdělaných národů, ona nám přinesla dar písma a první knihy, protože si byla vědoma — jak to vyjádřil sv. Cyril v prologu k Evangelium — že »nahé jsou zajisté všechny národy bez knih«. Právě ona stála u základů našich románských stavebních památek a opět ona dávala podnět k výstavbě gotických katedrál a chrámů. I naše malířství, sochařství a iluminátorství mělo zpočátku ráz čistě náboženský.

Jaký podíl měli na tom všem představitelé pražského biskupství? V jejich okolí vznikaly první životopisy našich světců, kronika Kosmo-

va, katedrální škola a konečně i pražská universita, o níž měl velkou zásluhu Arnošt z Pardubic. Ne nadarmo on a jeho nástupci bývali jejími trvalými kancléři. V 16. století, kdy dlouho uprázdňený pražský stolec byl znovu obsazen, vědy a umění se již ubíraly vlastními cestami, ale přece i nadále a až podnes nacházely v pražských arcibiskupech štědré mecenáše. Jak by bylo krásné, kdyby k nastávajícímu tisíciletí pražského biskupství, od něhož nás dělí pouze sedm let, mohli i naši zahraniční vědci a umělci kriticky zhodnotit přínos šedesáti pražských biskupů a arcibiskupů k rozvoji věd a umění v našich zemích. Jsou mezi nimi postavy slavné a významné, biskupové mecenáši, jako Jan IV. z Dražic, arcibiskupové doby karolinské i vlastenci nedávných dob, kteří podporovali naše národní obrození. Jeden na příklad platil Josefu Jungmannovi písaře při vydávání Slovníku. A jméno zvěčnělého biskupa Podlahy je dodnes známo v odborném světě.

Tak jako v minulosti i dnes a v budoucnosti bude nejen Církev, nýbrž i celý národ potřebovat vědců a umělců, jejichž úsilí vychází z moudrosti a je si vědomo svého vysokého metafysického zaměření. Bez něho veškeré nadání a tvoření vyzní naprázdno. Každé pravé tvoření musí být zaměřeno k pravému cíli, který mu dává náplň a smysl.

Vědci a umělci, udržujte naši krásnou národní tradici a pokračujte v ní. Bez hlubokého a živného zakořenění v ní se člověk stává třtinou větrem se klátící. Dnešní doba však potřebuje silných osobností. Jak je krásné, že vaši členové učí své děti jazyku svých předků, který je branou k poznání tradice té země, z níž přišli.

Vy, kteří žijete zde ve Spojených státech, kde jsem nyní hostem, jste šťastni, že váš nový domov je zemí svobody. Nevyžaduje na vás konformismu ani náboženského, ani filosofoického, ani kulturního. Dnes je tato země vedoucí zemí celého světa, a to ne proto, že dusila jednotlivé národní kultury, ale právě naopak, že je dovedla spojit v jeden harmonický souzvuk. Slyšel jsem o projevech velkých Američanů, kteří se vřele přimlouvali za to, aby přístěhovalci nezahazovali kulturní odkaz svých předků. A kdo jiný měl příležitost poznat lépe plnost a hloubku tohoto dědictví než vy? Proto také se od vás více očekává.

Vlast předků je něco jiného než státní občanství. Každý může být nejloajálnějším občanem země, v které žije, a přece podle krásných slov Karla Hynka Máchy nemusí zapomínat na tu »zemí krásnou, zemí milovanou, kolébku svou i hrob svůj, matku svou, vlast jedinou i v dědictví mu danou, širou tu zemí, zemí jedinou«.

F. VRBA EUCHARISTIE - TAJEMSTVÍ VÍRY

(Na okraj encykliky »Mysterium fidei«)

Vloni, krátce před zahájením čtvrtého zasedání vatikánského sněmu, vydal sv. Otec Pavel okružní list »Mysterium fidei« (Tajemství víry), kterým obrací naši pozornost na »opravdovou, skutečnou a podstatnou« přítomnost Krista Pána mezi námi v nejsvětější svátosti oltářní. Jak je vidět na první pohled z nadpisu této encykliky, vzatého z konsekračních slov mešního kánonu, svátost oltářní je nám zde představena jako »tajemství víry«. Je to tajemství pro věřícího křesťana velmi drahé a oblažující, které však z druhé strany ukládá jeho rozumu zkoušku ne právě lehkou. Tento ústřední článek víry má totiž tu vlast-

nost, že naši hloubavost přitahuje, ale zároveň jaksí odrazuje a zaráží. Je jistě velmi příjemné myslet na to, že Kristus, první příčina a poslední cíl našeho bytí, je nám nablízku pod způsoby chleba a vína, ale někdy může být dost těžké přijmout myšlenku, že se nám přibližuje a sdílí právě takovým zvláštním způsobem. Veliký teolog Scheeben, který ve svém díle »Die Mysterien des Christentums« poukazuje při pojednání o eucharistii na nejrůznější rozumové těžkosti s ní spojené, nazývá tuto svátost »nadpřirozeným, podivuhodným, rozumu skrytým a nepochopitelným Božím dílem«.

Máme-li na mysli tuto skrytost a nepochopitelnost eucharistického tajemství, nepřekvapuje nás proto, je-li postoj některých křesťanů vůči němu často složitý a plný problémů. Ne že by tajemství, jak ostatně dosvědčuje náboženská psychologie, bylo člověku nečím cizím a nepřirozeným; spíše naopak je to něco, co jeho nitru vyhovuje a co předpokládá. Víme však také, že je to i zeď, na kterou jeho rozum naráží a na níž může i ztroskotat. Tak kupř. v Novém zákoně vidíme kromě věrných učedníků i ty, kteří právě pro eucharistii zavrhlí celé evangelium a opustili Krista (srov. Jan 6,60). Církevní dějiny nám ukazují vedle bohovědců, jako je sv. Jan Zlatoušlý, Augustin a Tomáš Akvinský, i celou řadu těch, kteří při hloubání o tomto tajemství vybočili z mezí a přišli o víru. Dá se říci, že nauka o nejsvětější svátosti je zkušebním kamenem víry; je to věroučný článek, který vede k zamyšlení, a který je schopen víc než kterýkoli jiný vyvolat třídní duchů.

Teologické diskuse

Je-li tomu tak, sotvakdo se bude divit, došlo-li k jistému »trídění duchů« v otázce eucharistie i za našich dnů, právě během vatikánského koncilu. Jak je známo, některé teologické kontroverze, vedené o tomto předmětu hlavně mezi holandskými bohovědci, zašly tak daleko, že si vyžádaly zvláštního zásahu ze strany nejvyššího učitelského úřadu církve. Papež Pavel u vědomí své pastýřské odpovědnosti uznal za nutné upozornit v encyklice »Mysterium fidei« na některá nebezpečí plynoucí pro víru z jistých příliš jednostranných formulací stran soukromě sloužených mší svatých, ale především předpodstatnění a vůbec celé eucharistické úcty. Svätý Otec vysvětluje základní pravdy nauky o nejsvětější svátosti, ale zároveň ukládá i meze diskusím o této otázce. Přítom při všem mu jde hlavně o dvě věci: uchovat ve vši neporušenosti a čistotě nauku definovanou na tridentském sněmu a poukázat na oprávněnost dosavadního bohovědného názvosloví, které vykonalo v minulosti velmi cenné služby a které ani dnes není možno odsunout stranou, aniž tím utrpí čistota víry.

Celý význam tohoto zásahu ze strany nejvyšší církevní autority nám však vynikne mnohem jasněji, podíváme-li se zblízka na ony novotné názory a srovnáme-li je s učením tridentského sněmu.

Oč vlastně jde těmto moderním průbojným teologům? Jejich úmysly jsou především eku-

menické a pastorační: chtějí najít vhodný způsob, jak přiblížit dnešnímu člověku, a také příslušníkům jiných náboženských vyznání, eucharistické tajemství. Žádný z nich, alespoň jak se sami domnívají, nepochybuje o skutečné přítomnosti Krista Pána v nejsvětější svátosti a nemíní ji uvádět v pochybnost. Co je na prvním místě zajímavé, je celkové pojetí této přítomnosti, a hlavně způsob, kterým se uskutečňuje. Podle běžné církevní nauky, definované na sněmu v Tridentu, cestou, kterou se uskutečňuje přítomnost Kristova v nejsvětější svátosti, je předpodstatnění (transsubstanciacie): při pronesení konsekračních slov podstata chleba a vína se promění v podstatu těla Kristova a jeho krve, kdežto jejich vnější způsoby zůstanou nedotčeny. Tyto vnější vlastnosti chleba a vína (velikost, barva, chuť aj.) zůstanou vlastním Božím zásahem zachovány jakožto účinné znamení skutečné Kristovy přítomnosti.

Jsou naše výrazy zastaralé?

Toto vysvětlení se však dnes zdá vzhledem k mentalitě moderního člověka některým bohovědcům příliš složitě a těžce pochopitelné, poněvadž se prý zakládá na »zastaralém« aristotelském pojmu »podstata« (substance). Proto se ve svém pastýřském úsilí o získání duší pro Krista ptají, neexistuje-li nějaká jiná, schůdnější cesta k objasnění proměny, která se uskutečňuje při slavení eucharistické oběti. Ptají se hlavně, není-li vhodnější opírat se přitom (místo o filosofický pojem substance) raději o pojmy poněkud srozumitelnější a každému člověku přístupné, jako je např. pojem »význam« a »cíl«. Prakticky to v dané problematice znamená: nemělo by se modernímu člověku hovořit místo o změně podstaty chleba a vína spíše o změně jejich náboženského významu a cíle? Nemělo by se proto hovořit místo o transsubstanciaci (předpodstatnění) raději o transsignifikaci (significatio - význam) a transfinalizaci (finis - cíl, účel)?

Při těchto pokusech o nové vysvětlení bylo vzato za východisko rozlišování fyzickochemické a tzv. antropologické skutečnosti chleba a vína. Podle toho každá věc tím, že nabývá pro člověka smyslu, nabývá i zvláštního významu. Tento význam, který člověk přikládá nějaké věci, je její tzv. »lidskou (antropologickou) skutečností«. I chléb a víno mohou nabýt vedle své chemickofyzické povahy z vůle člověka i »svůj lidský význam«, svou »lidskou skutečnost«.

Co se tedy při takovémto způsobu nazírání děje s obětními dary při mešním proměňování? Fyzickochemická skutečnost chleba a

vína zůstane nedotčena, beze změny. Co se však v mešních obětinách mění, je jejich » lidská skutečnost«, význam, protože si je vzal Kristus pro sebe jakožto znamení svého odevzdání člověku. Přitom není třeba hned myslit, že je to tady jen nějaká změna čistě povrchní. Je totiž dobré si uvědomit, že v pojetí teologie personalistického ražení smysl a význam, který má některá věc pro člověka, představují její plnou skutečnost. A právě tato plná, » nejvnitřnější« skutečnost je podle této teologie předmětem eucharistické změny. Jak je vidět, běží zde o změnu významu, o » transsignifikaci«, jež má vystihnout a vyjádřit obsah mešního proměnění stejně tak, ne-li lépe, než středověký pojem » předpodstatnění«.

Jiná cesta, užívaná v této pokrokové teologii k vysvětlení tajemství nejsvětější svátosti, je tzv. » transfinalizace (změna účelu, cíle). Tato nauka, jež je ostatně velmi blízká právě uvedené transsignifikaci, staví do popředí myšlenku vlastního účelu obětních darů chleba a vína. Je totiž známo, že každá stvořená věc má svůj přesný cíl, který je jí určen samým Tvůrcem. Tento cíl není pro ni jen něco vedlejšího, nýbrž je těsně spjat se samým základem a kořenem jejího bytí. Podle známé filosofické zásady : » finis ingreditur ipsam constitutionem rei — cíl je součástí samé bytostné struktury věci«. Díváme-li se na mešní proměňování pod tímto zorným úhlem, vidíme, že konsekrované obětiny chleba a vína jsou podrobeny takové změně, že nabývají i zcela nového náboženského účelu a cíle. Proměněním jsou totiž určeny k tomu, aby zpřítomnily Krista a uskutečnily oběť Bohu, jakožto úkon náboženského kultu. I tato změna účelu, zvaná » transfinalizace«, má sloužit podle úmyslu pokrokových bohovědců k tomu, aby podobně jako transsignifikace nahradila starý a pryč už dávno překonaný pojem transsubstanciace, předpodstatnění.

Je samozřejmé, že při posuzování těchto a podobných pokusů nás musí zajímat kromě úmyslu a dobré vůle bohovědců i praktický smysl a dosah jejich nauk. A tu se hned zcela samozřejmě a samočinně ptáme : Jsou tyto pojmy » transsignifikace« a » transfinalizace« opravdu vhodné k tomu, aby nám přiblížily a poněkud lépe objasnily eucharistické tajemství? A zejména : Jsou tyto pojmy skutečně

plnoprávným a zcela rovnocenným ekvivalentem pro pojem » předpodstatnění«? Jinými slovy : Je ona změna, kterou tyto nové názvy naznačují, opravdu onou podstatnou, bytostnou (ontologickou) změnou chleba a vína, o níž vždy šlo tolik celé pravověrné katolické teologii a která našla za sporu s protestanty své potvrzení i pojmové vyjádření ve známé definici tridentského sněmu o předpodstatnění?

Nашe odpověď

Zamyslíme-li se hlouběji nad celým problémem, těžko je nám dát jen tak beze všeho kladnou odpověď. Při všem přemýšlení a při vši dobré vůli najít v uvedených nových naukách nějaký kladný přínos k objasnění eucharistického tajemství, musíme konec konců dospět k poslední a zásadní otázce : Co zůstává vlastně na oltáři po proměňování? Zůstává chléb i nadále chlebem a víno vínem, anebo obojí přechází v právě tělo Kristovo a v pravou, skutečnou jeho krev?

A právě při této základní otázce se zdá, že nauka moderních pokrokových bohovědců je nejistá a v podstatě selhává. I docela prostý, neškolený věřící, se nemůže ubránit dojmu, že celá eucharistická proměna, přes veškeré zdůrazňování » hloubky a plnosti lidské reality chleba a vína«, přes veškeré vyvyšování důležitosti nového náboženského cíle eucharistických obětí, se odehrává mimo jejich bytostnou (ontologickou) sféru. To, co se zde dostává do našeho zorného pole po odsunutí pojmu předpodstatnění, je jenom pouhá rovina poznání, která má sice svůj zvláštní význam pro naše poznávací schopnosti, ale která ponechává bytostnou vnitřní náplň obětních darů beze změny. Jinými slovy : hovořit o změně významu a cíle chleba a vína při mešním proměňování, a opomíjet zároveň pojem jejich podstatné ontologické proměny, znamená rozměňovat a narušovat dogma o nejsvětější svátosti ; znamená vyhýbat se tomu, co je pro jeho správné pochopení základní. Kdyby pak někdo při takovémto způsobu vysvětlování a chápání eucharistické proměny došel až k výslovnému popření ontologické (bytostné) změny, dospěl by k čistému symbolismu Berengara nebo Kalvína, pro které chléb a víno v eucharistii zůstávají jen pouhým znamením (symbolem) duchovní přítomnosti Kristovy, a nic více. Je zřejmé, že Kristus by nebyl v tomto případě skutečně a podstatně přítomen ve svá-

losti oltární pod způsoby chleba a vína, a tím by pozbyla smyslu i celá eucharistická úcta.

Je-li při těch nových teoriích možno dospět s jistotou snadnosti až k těmto nejkrajnějším závěrům, nedivíme se obavám papeže Pavla, když v encyklice » *Mysterium fidei* « praví, že toto novotářství » budí neklid v duších věřících a působí u nich nemalý zmatek v otázkách víry «. Ještě méně se však divíme, uvádí-li tyto upřílišené názory teologů několika jasnými, dobře promyšlenými větami na správnou míru : » Není dovoleno — pokračuje sv. Otec — zdůrazňovat povahu svátostného znamení do té míry, že by symbolismus — který v nejsvětější svátosti jistě je a který nikdo nepopírá — byl s to vyjádřit vyčerpávajícím způsobem celou skutečnost přítomnosti Kristovy v této svátosti ; není též dovoleno disputovat o tajemství předpodstatnění, aniž přitom je řeč o podivuhodné proměně celé podstaty chleba v tělo Kristovo a celé podstaty vína v jeho krev, jak o tom mluví tridentský koncil, jako by celá tato změna záležela jen v tak zvané , transsignifikaci ' a , transfinalizaci ' «.

Jak je vidět z těchto papežových slov a konečně i z našich předchozích poznámek, pojem předpodstatnění (*transsubstanciace*) je nám neobyčejně užitečný (ne-li naprosto nezbytný) k plnému a správnému vyjádření eucharistické proměny i dnes ve dvacátém století. Chtít ho zatlačovat do pozadí anebo zcela opomíjet ve prospěch nové tzv. transsignifikační nebo transfinalizační teorie, vede na cestu i; vyúsťuje v pouhý symbolismus protestantského náteru. Vždyť pravá změna významu a cíle mešních obětí, o níž hovoří tak rádi moderní teologové, se uskuteční jen tehdy, nastane-li opravdová proměna v jejich nejnvtířnější podstatě. Pojem předpodstatnění zůstává základním kamenem a klíčem katolické nauky o eucharistii, a proto není radno jím libovolně hýbat. » *Regula ergo loquendi ... sancte servetur* — je tedy třeba se svědomitě přidržovat ustáleného způsobu vyjadřování, « praví encyklika » *Mysterium fidei* «, a má jistě pravdu.

Eucharistie - tajemství víry

Těmito slovy sv. Otec potvrzuje znovu oprávněnost nauky i terminologie tridentského sněmu ; těmito slovy se však také zároveň rozhoduje v eucharistické nauce pro cestu plnou spekulativních obtíží. Tomu, kdo se jen trochu vyzná v naší nauce o nejsvětější svátosti, nemůže uniknout okolnost, že toto nové

slavnostní přiznání k pojmu předpodstatnění znamená také otevřené doznání, že eucharistie je jedno z nehlubších a nejneproniknutelnějších tajemství naší víry. Předpodstatnění nám sice nejlépe vystihuje celou hloubku eucharistické proměny, ale je zároveň v teologii známý » *cumulus difficultatum* — souhrn těžkostí «. Není zde na místě, abychom na důkaz toho vypočítávali všechny metafysické zvláštnosti a výjimky, které v sobě zahrnuje změna celé podstaty chleba a vína v celou podstatu těla Kristova a jeho krve při neporušeném zachování vnějších způsob. Není zde ani na místě zmiňovat se o všech zvláštnostech eucharistické přítomnosti Kristovy » na způsob podstaty «. I ten nejprostší člověk bez zvláštních znalostí filosofických podrobností je si vědom, že zde stojí před něčím zcela mimořádným, na co jeho lidské pojmy a představy nestačí, a co může nakonec vysvětlit jen Boží všemohoucnost a láska. » To, že Kristus je přítomen v této svátosti pod znameními, neskrývá v sobě žádné zvláštní potíže. Pochopit však, že je v této svátosti skutečně přítomen, jako je skutečně v nebi, je pro nás nesmírně těžké a pro naši víru zároveň nanejvýš záslužné. « (Sv. Bonaventura)

Tímto se však konečně dostáváme k poslední a snad největší zásluze encykliky » *Mysterium fidei* « : Tento dokument nám totiž ukazuje, že při předkládání katolické nauky člověku dvacátého století je nejdůležitější, podobně jak tomu bylo před sto nebo před tisíci lety, předkládat mu ji v její neztenčené celistvosti, a to i s tím, co má v sobě nepochopitelného, tj. s tajemstvím. Chtít získat racionalistického moderního člověka rozměňováním tajemství víry, nemá smyslu. Úspěchy na evangelizaci moderního světa se neztvrdí a naděje na sblížení s jinými náboženstvími nevzrostou tím, že se budeme snažit vtěsnat nehlubší tajemství naší víry do myšlenkových škatulek omezeného lidského rozumu, nýbrž jen tím, že budeme věrně a pokud možno jasně tlumočit to, co nám zjevil pravdomluvný Bůh a jeho vtělený Syn Ježíš Kristus.

* * *

Hlas zvonů při klekání nás volá třikrát denně k modlitbě za naše biskupy, kněze a věřící ve vlasti. Počítají s naší duchovní pomocí.

V posvátné liturgii je křesťanský chrám výstižně charakterizován dvěma obraty: Dům Boží a brána nebes. Platí-li tato slova i o nejskromnějším kostelíčku, kde týž Kristus dlí se svým lidem, pak je možno tak významným způsobem nazvat katedrály, chrámy biskupské, v nichž má biskup, zástupce Kristův, svůj chrám a svůj stolec. Odtud plynou lidu jemu svěřenému nesmírná duchovní dobra: tam se shromažďuje s kněžstvem kolem svého pastýře k slavení eucharistických tajemství, tam slavně přijímá od biskupa Ducha svatého bířmováním a přičleňuje se mezi zralé členy křesťanské rodiny, odtud jsou vysíláni k němu nově vysvěcení kněží. Není na zemi míst posvátnějších nad tyto stoliční chrámy, jež často bývají významné i proto, že se kolem nich vytvářejí dějiny celých krajů a národů.

Není v Čechách budovy památnější, ani světské, ani církevní, nad pražskou katedrálou sv. Víta, do jejichž zdí psal čas jejich tisíciletou minulost. Nebylo staletí, jež by se k ní chovalo netečně, jež by ji nezahrnovalo buď láskou, nebo nenávisí.

Základní kámen k ní kladl svatý Václav. Byla to mohutná rotunda vybudovaná uprostřed knížecího hradu k počtě svatého Víta, jehož ráme získal svatý Václav od německého císaře. Sv. Václav netušil, že vbrzku se chrám stane jeho vlastním hrobem, k němuž budou putovat z daleka i z blízka. Do této rotundy postavili v roce 973 biskupský trůn pro prvního pražského biskupa Dětmara, jehož vystřídal po jeho smrti svatý Vojtěch, první český biskup mučedník. Jeho pozůstatky přenesl do této katedrály spolu s pozůstatky jeho bratra Radima a svatých pěti bratří mučedníků z Hnězdna kníže Břetislav s biskupem Šebířem roku 1039. Ale již okolo roku 1060 ustoupila prvotní rotunda rozsáhlé románské bazilice s dvojím chórem. V ní na den svatého Víta přijal kníže Vratislav II. v roce 1085 jako první český panovník královskou korunu. Pak se stala na staletí katedrála i korunovačním chrámem českých panovníků, kteří jí věnovali svou přízeň a spolu s biskupy a kanovníky se v ní dávali pochovávat.

Nová bazilika brzy po vysvěcení vyhořela, ale zase byla obnovena. Při ní začíná i katedrální škola, předchůdkyně pozdější pražské university; mezi kanovníky byli muži učení, jako děkan Kosmas, první český kronikář.

Biskup Ondřej na počátku XIII. věku svedl odtud těžký boj za svobodu Církve, kterou hájil proti starému feudálnímu řádu českých šlechticů, kteří v ní viděli především politické, a nikoliv duchovní zřízení. Biskup sice musel odejít do vyhnanství a zemřel v něm v pověsti svatosti, ale jeho obět zanechala v dějinách české Církve stopy trvalé.

Trinácté století bylo však i svědkem velkého duchovního rozkvětu svatovítské svatyně zásluhou ušlechtilého děkana Víta. Byla obohacena o nové oltáře, o nové liturgické knihy a zpěvy, ale především o jeho osobu, o jeho kázání, na něž chodívala do katedrály celá Praha.

Za devět let po jeho smrti, po nešťastné smrti Přemysla Otakara II., je však katedrála svědkem jiného rušného výjevu: dobývají se do ní Braniboři, otvírají násilím hruhlice, rozkopávají kapli svatovávclavskou hledající tam poklady, a nejeden skvost vzal tehdy za své. A když Praha dostala nového pastýře, biskupa Tobiáše z Bechyně, a ten se po svém svěcení v Olomouci v prvních březnových dnech roku 1279 vrátil do svého sídla a chtěl v procesii vstoupit do své katedrály, braniborská posádka z obavy před zaplavením Hradu slavnostním davem českého lidu mu zavřela brány. A tak po marném čekání sloužil tím slavněji mši svatou na Květnou neděli v chrámu strahovském. Tehdy se odmlčely na dlouhé měsíce zvony svatovítské a církevní zpěvy, a jejich ticho výmluvně symbolizovalo nepřírozený stav země.

Smrtí devadesátiletého kmeta, vlasteneckého biskupa Jana IV. z Dražic, jemuž jedinému bylo kdy dopřáno, byť jen dočasně, postavit svatému Vojtěchu skvostný náhrobek, skončila svou úlohu v roce 1343 již vetchá svatovítská románská katedrála.

Návratem Karla IV. do Čech nastává nové, šťastnější údobí. V dubnu roku 1344 je povýšeno pražské biskupství na arcibiskupství, a Karel se svým otcem se stará i o novou důstoj-

nou katedrálu. Nebyla to událost všední, když Jan Lucemburský s ním a s arcibiskupem Arnoštem z Pardubic kladli základní kámen ke gotické stavbě, které pak stará bazilika pozemná ustupovala. Byl v ní ještě v roce 1348 slavně korunován Karel IV. za českého krále, ale novými korunovačními klenoty. Ty už nepatřily ani králi, ani zemi, nýbrž samotnému svatému Václavu, a na jeho hlavě měla koruna stále spočívat. Tím chtěl naznačit, že Václav je skutečným nadčasovým vládcem a ochráncem české země a že dočasní její správcové jsou jeho zástupci. Tehdy vznikla nádherná svatováclavská kaple, nejdražší skvost katedrály, do jejichž zdí vložili i hlavu biskupa Ondřeje, kdysi biskupa pražského, tam, kde je vymalován Ukřížovaný. Tehdy uložili i těla českých knížat a králů do náhrobku v postranních kaplích. Katedrála byla obohacena i o ostatky svatých, především o tělo sv. Víta a Zikmunda, který si svými zázraky získal čestné místo mezi českými patrony.

Po smrti Karla IV. stavba sice nějaký čas pokračuje, chór světi nástupce prvního českého kardinála, tragický arcibiskup Jan z Jenštejna, a později klade ještě základní kámen lodí k počtě nově zavedeného svátku Navštívení Panny Marie, sv. Václava a českých ochránců, ale pak se stavba zpomaluje, jakoby v předzvěsti nové katastrofy.

Ta na sebe nenechala dlouho čekat. 10. června 1421, jak hlásá starobylý nápis, zahánějí krupaři a sladovníci staroměstští husity, kteří se dali do plenění chrámu. K nim přešel předtím i pražský arcibiskup Němec Konrád z Vechty. Císař Zikmund v téže době zanechal také po sobě neblahou pomátku, když na své válečné výdaje část chramového zařízení zastavil nebo odprodal. Smutné období, jež nastalo katedrále i celým Čechám, se neuklidnilo ani slavnou korunovací Jířka z Poděbrad roku 1452. Na sto padesát let pražské arcibiskupství osiřelo a spravovali ho jen dočasní administrátoři. Ohromný požár Malé Strany a Hradu v roce 1541, při němž shořely i zemské desky, se ani katedrále nevyhnul, jež byla jen nedokončeným torzem.

V roce 1561 po jmenování Antonína Brusa z Mohelnice pražským arcibiskupem se opět poměry změnilly k lepšímu. Pražský stolec je zase obsazen, ale už za vlády Habsburků, a

SVATOVÍTSKÁ KATEDRÁLA

*Nad nízký hrad až k nebi strmící
zdámi dnes tě slavím, dome Boží!
Zříš v údolí proud stříbrem pěníci,
svírá tě kruh dutých střech a hloží.*

*Aj! Pastýř je dnes s námi v zámoří,
těší nás po dlouhém odloučení!
Však přijde čas, kdy šipky dohoří,
ne v mráz — Čech pláč v růžosad se změní.*

*On se zas do Čech vrátí, dá snad Bůh,
na jeho počest zazní chrámem chorál,
zlomí se navždy dábli rudý kruh,
Bůh bude zrno sit, kde satan oral.*

K počtě kardinála Josefa Berana k jeho návštěvě v Novém Yorku napsal

Zdeněk Rutar

katedrála se stává svědkem korunovačních slavností a pohřebišťem nových pánů. Byly to však dni předbělohorské, které způsobily nejtemnější chvíle v dějinách svatyně. Ve dnech 21. až 28. prosince 1620 ji proměnil kazatel Bedřicha Falckého Škultét na kalvínskou modlitebnu a dal zničit téměř všechno dosud zacho-

KARD. BERAN a prelátom prof. Františkem Dvorníkem ve Středisku byzantských studií v Dumbarton Oaks u Washingtonu (viz str. 136).

vané vnitřní zařízení, jak to dodnes znázorňují dřevorezby v ochozu za hlavním oltářem. Doba rekatolizace, baroko, se snažilo katedrále dodat nového lesku, a dokonce se pokusilo dostavět ji barokně. Je to doba kardinála Harracha, zbožného Bedřicha z Valdštejna, doba, jež byla svědkem slavného blahorečení a svatořečení Jana Nepomuckého, oběti zvůle Václava IV., a velkolepých poutí k jeho nádhernému stříbrnému náhrobku, kde je pochováno jeho tělo, jež tak posílily víru lidu i jeho češství. Tehdy dosedá na arcibiskupský stolec Daniel Josef Meyer z Mayern, který učinil svými jedinými dědici svaté patrony české, totiž katedrálu, v níž se jim měla prokazovat úcta. Druhá polovina osmnáctého století byla opět údobím pohrom. Za sedmileté války bombardovali Prusové katedrálu z děl, 1760 blesk zničil renesanční bání na nedokončené hlavní věži a za Josefa II. zmizela značná část svatovítského pokladu.

Devatenácté století však opět znamená dočasný obrat v dějinách katedrály. Je to doba národního probuzení a velkých památných staveb — Národního divadla, Národního muzea a dostavby svatovítské katedrály z darů drobného českého lidu. Založení Jednoty pro

její dostavění kanovníkem Václavem Pešinou z Čechorodu schvaluje arcibiskup Schrenk, který si získal za bouřlivých svatodušních dnů roku 1848 sympatie Pražanů. Pokračují v ní kardinálové Schwarzenberg a Schönborn a účastní se tohoto díla nejvýznamnější čeští umělci — Mocker, Myslbek, Švabinský, Mucha, Bílek, kteří katedrálu vyzdobují. Posvětil ji 12. května 1929 světicí pražský biskup Jan Sedlák a 28. září, v den svatováclavského milenia, ji národu otvírá šlechtný světicí biskup pražský dr. Antonín Podlaha, který jí zasvětil celý svůj život, do jejichž stěn byla vepsána úpěnlivá prosba, která i dnes vyjadřuje city českého lidu: »Svatý Václave, buď ochráncem tohoto chrámu, zbudovaného k slávě Boží, ke cti tvé i ostatních našich světců.«

Proto má pouť k získání odpustků jubilejního roku na místo tak památné význam obzvláštní. Je to pouť do biskupského chrámu, ale také k hrobům svatých českých ochránců, u nichž se po staletí shromažďoval český lid v dobách tísně. Nádherná zlatá mozaika posledního soudu na Zlaté bráně katedrály, kde čeští patronové prosí Krista soudce za své krajany, jasně znázorňuje nejdůležitější poslání křesťana na světě a smysl nynějšího Milostivého léta: vlastní posvěcení. Neboť jen malá část síly každého národa je v počtu jeho živých. Pravá jeho nepřemožitelná armáda je v nebi. Co by byla platná síla na zemi bez síly v nebi! I národy jednou zmizí z povrchu země a před tváří Boží zbude jen to, co se na věky nashromáždí působením jeho milosti pod ochranou světců.

***

O mnoho snadnější je být kritický než korektní.
Benjamin Franklin

Vím, že Bůh je vždy na straně práva. Já se však neustále snažím a modlím, abych já i tento národ byl na straně Boží.
Abraham Lincoln

***

11. června bude pražský arcibiskup kard. Beran vzpomínat 55. výročí svého posvěcení na kněze. Oslaví je v Římě, kde taky své kněžské svěcení přijal. - Nebylo nám možné blahopřát mu k zlatému výročí, proto alespoň k tomuto mu ze srdce blahopřejeme a slibujeme modlitby za splnění plánu, jimiž chce prospět své vzdálené arcidiecézi a celé milované vlasti.

KAREL HRUDA

S K A U T

První třída v Novém Yorku, jako všechny jiné mezi Východní řekou a Hudsonem, byla zalita sluncem. Jan se vymotal z obchůdku, který byl napolovic knihkupectvím a napolovic zasilatelstvím, na betonový chodník a vdechl odhodlaně první známky parného dne. Byl teprve konec května, ale pověstná novoyorská parna se už zahnízdila nad krajem i přes chladné proudy v Atlantiku. Bohudík byla sobota a v deset hodin měl potkat Ignáce. Domluvili si výlet na Jones Beach. Do schůzky chyběla půlhodina a z cukrárny 'U Hájků' voněla káva a koláče. Stavil se tam a pak čekal na Ignáce a jeho zbrusu nový oldsmobile.

Ignác bydlil v Jackson Heights v okolí, kde se shromáždila část české exilní inteligence, přiměřeně doplněná řádkou snobů. Jan se usadil ve staré české čtvrti mezi českými a slovenskými dělníky přibylými do Ameriky v prvních desetiletích dvacátého věku. Národní budova a několik sokoloven tam stálo jako osiřující mohykáni. Janovi sousedé byli lidé pokročilejších let, k nimž se sem tam přidružili mladí, sebejistí hojnými a snadnými bankovními úvěry. Staří a mladí, to zde nebyly pouze dvě generace, ale dva světy. Prvním sevřel kruh hladu nejzákladnější životní aspirace ve špinavém velkoměstě, druhým vítězná válka otevřela úběžníky omezené pouze jejich schopnostmi a rozhodností.

V tomto prostředí se Jan obešel bez auta. A stejně mu na něj chyběly vždycky peníze. Byl v Americe už skoro pět let, a stále v neslaných nemastných zaměstnáních. Kdykoliv si něco našetřil, přišlo omezení výroby a musil hledat novou práci, a byla-li práce, pak se jistě přihlásil někdo z Československa s nějakou dosud v rodině neslýchanou nemocí, a Jan posílal antibiotika a jiné léky. Jana ovšem peníze nemrzely. V duchu se často smával Ignácovu horlení, když mu domlouval:

»Hochu, ty jsi k ničemu! Ty v tom neumíš chodit. V Americe nemůžeš žít jak vesnický soused. Amerika je dnes zemí systematické organizace. A každá organizace vyžaduje

účasť, stálost a spolehlivost. Proč si neotevřeš konto u du Ponta a nepředplatíš Wall Street Journal a nechraješ na burze? To je přece báječně organizovaný obchod, na kterém v době pozvolné, spirálové inflace nemůžeš prodělat. To nesázíš na koníčky. A za tři roky jsi někde výkonným, který jezdí s černým kuffíkem do práce a přátelsky dává jednou týdně domovníkovi doutník od Dunhilla, prostě Američan.»

Jan se vyrovnával s těmito nájezdy nežádoucího životního stylu náramně jednoduše. Příroda nadala jeho orgány a nervy podivnou schopností. Kdykoliv se s chutí najedl, a to bylo pravidelně každý den, pak nechtěl být ani místopresidentem v nějaké akciové společnosti ani spekulantem na burze, ale začal myslet na les, stráně, divoké králíky a jejich doupata, a pak si přečetl několik stránek pěkné beletrie nebo si upravoval svůj nový herbář.

Pocházel z Jankovic, bohaté, selské dědiny na Holešovsku. Táta byl tichý člověk, hrdý na své dva páry belgických kobyľ a stádečko hříbat, z kterých mival větší radost než z peněz za ně stržených. Jejich rodinná vkladní knížka — táta ji brával čas od času, aby v neděli po kostele zašel do záložny — nebyla ani zamčena v dubové truhlici mezi diplomy prvních cen od Svazu chovatelů koní a jinými pro tátu důležitými listinami. Maminka s nimi do kostela často nechodila. Byla evangelička. Janova láska k ní měla proto nádech nedopovězeného tajemství. Proč ho rodiče posílali do Holešova do gymnasia, Jan nikdy nevěděl. Podezíral zakouřenou úctu ke vzdělání v každém českém člověku. Maturoval ještě před pučem, ale brzy po něm odešel z domova. Vážným studentem nebyl, hřiště a les byly mu bližší. Doma hrál výborně házenou. Zdravím kypěl, a obě děvčata, když Ignác zastavil před ním vůz, mu s potěšením hleděla vstříc.

»Nazdar, nevyučení,« zdravil Ignác. »Zjistil jsem po tvých včerejších nejnepných odpovědích, že potřebuješ trochu vzdělání a výchovy; tak dovol, abych tě představil nastávající učitelce Joan McLeodové, pak budoucímu

světlu biologické vědy Zorce Brachtlové, Luboše znáš. «

Joan pozdravila anglicky. Měla milý hlas a plachý, jednoduchý pohyb rukou, asi chodila do rytmiky. A pak usedl dozadu k Zorce a Lubošovi. V předu mluvili anglicky, oni v zadu česky. Zorka měla zvidavé oči, a Luboš se je snažil upoutat. Cesta rychle ubíhala a brzy byli mezi rákosovými poli a močály. A pak znenadání se před nimi protáhla nedohledná dálnice a po její straně bílá pláž zatopená přílivem kypícího Atlantiku. Jan miloval moře. Myslil si, že v celé přírodě není jedinečnějšího zjevu. Tisíciletí a tisíciletí stále stejné, žádná eroze, žádná denudace, žádné prahory nebo třetihory, jen síla, rytmus a pohyb.

Když si na písku prostírali přikrývky, nějak se odmlčel. Slaný vzduch obyčejně povzbudí chuť k jídlu, ale Jan nemyslel na výbornou klobásu od Orzechowského, které doma říkávali krakovská, ani na debrecínky od Hrdiny uložené v termosce v horké vodě nebo dokonce na sladkokyselý znojenský okurky koupené u paprikáře Weisse. Usedl vedle Zorky.

Joan se bavila s Ignácem o poslední přednášce Jacques Maritaina na Hunterově koleji. Nezdálo se jí příliš taktí, že George Schuster v úvodu a při zakončení přednášky po každé druhé větě oslovoval Maritaina pouze křestním jménem. Ignác z ní obratně dostával, co Maritain říkal o původu umělecké tvorby. Jeho frazeologie byla efektivní. Myslel v pojmech amerického pragmatismu a přitom si uchoval cit české lyriky. Jan se nedivil, že u Joan uspěl. Hřeby vln se hnaly ke břehu. A když se před Janem zvedala vlna za vlnou, i uvnitř něho počala stoupat touha a chuť zbavit se osiření. Zorka mu podala sklenici s pepsicolou a vodkou.

« Pepsin, moc dobrý pro hypofýzi ! «

Jan s nechutí srkal pepsicolu s vodkou a pak pomalu s veselejší myslí dumal, zda za oním souhrnem velmi zjevných i skrytých žláz je v Zorce schováno dívčí srdce.

Luboš, dopíšeje druhou sklenici upravené pepsicoly, počal své nekonečné řeči o vědecké politice. Janovo lidské cítění se obyčejně vzpíralo všem odstínům samospasitelných, politických nauk. Tušil, že bude Lubošovi odporovat, neboť u něho viděl větší lásku k teoriím než k člověku.

« Život a činnost politika mají mít logický závěr, « řečnil Luboš. « To Beneš nedokázal. V podstatě Benešova národní politika byla svatováclavská. V holých termínech politické vědy svatováclavská politika záleží v přimknutí a ztožnění národních, politických aspirací s kulturní a sociální vlnou budoucnosti. Beneš myslil, že vlnou budoucnosti je touha lidstva po sociální spravedlnosti. Proto navázal své těžko pochopitelné spojenectví s komunismem, o němž lze říci, že je této vlny dnes nejhvěšším, i když nejméně kultivovaným představitelem. Bcneš ... « — ... musil často jezdit s paní Hanou k moři, že se těmi vlnami dal natolik ovlivnit, « vpadl mu do řeči Jan.

« Víš, Luboš, nechme stranou, zdali tvá tvrzení jsou platná, nebo ne. Ale je třeba se ptát, zda je nutné říkat, co říkáš. Někde jsem jednou četl, že pravda má pobádat k novým, vyšším formám poznání a činnosti. A mně se naprosto nezdá, že znalost politických teorií a schopnost soudit život lidí jsou na sobě závislé a že jejich pomícháním dospěješ k novým pohledům. «

Zorka jim hned oběma nabízela jídlo a Jan jedl. Jeho nálada se oprostila od posledních stop rozmrzelosti. Na obzoru se objevila černá koule. A ta rostla, až z ní byl dvoukominový parník. Parník plul podél horizontu a Jan si myslel, kdepak tato stará loď najde přístav. A přitom ho bodlo u srdce.

Po jídle šli sbírat mušle. Mrazivá voda je řezala do měkkých nohou, když běželi s ustupující vlnou a prohlíželi, co na písku zanechala. Když se už dosti naběhali před novými a opět ustupujícími vlnami a chtěli si jít sednout, Jan ji našel. V nezvyklou dobu a takový pěkný kousek. To bude něco do herbáře.

« Copak je to za krásnou červenou řasu ? « zvědavě se ptala Zorka.

« Ze skupiny rhodophyceae. Její české jméno neznám, ale budeme jí říkat na oslavu letošního jara Jaroslav. Latinské jméno si zjistím večer v obrázkové botanice. «

Zorce zářily oči, když si ji prohlížela. Připomněla mu Toničku Zapletalovou od nich z Jankovic, když jí jako malý chlapec ukazoval hnízdo s malými čermačky za komínem jejich výměnku. Parník dávno už nebylo vidět. Oceán se dmul a rozpínal do daleka. Jan si umínil, že si v pondělí zažádá o udělení občan-

ství Spojených států a na podzim začne studovat soustavně botaniku a bude učit.

A mezi písničkami a žerty si vzpoměl, že dnes neudělal ještě dobrý skutek. Sice poslal léky a balíček Dagmaře, dcerce strýce Klementa, ale to byla spíše povinnost než dobrý skutek. Tento skautský zvyk dodržoval od mládí, avšak s malou osobitou úchylnkou. Jan si nikdy nedělal k dobrým skutkům program předem. Skaut byl podle něho dítětem přírody a jeho činnost měla být přirozená a samovolná. Proto i jeho dobré skutky byly přidruženy k nahodilým situacím nebo i náhlým nápadům. Často minul den bez dobrých skutků, jindy udělal dva i tři za den. Dnešek už asi mine naprázdno.

Ignác dobře řídil oldsmobile domů. Jan i Zorka se škádlili. Luboš se odmlčel. V ulicích na předměstích bylo zřetelněji cítit nepřijemné teplo párného dne. A pak na Manhattanu horko sálalo odevšad — z domů, chodníků a vozovky. Lidé v autech a na chodnících vyhlíželi umoření a rozladění.

Když Ignác zastavil a Jan se chtěl rozloučit, z auta zaparkovaného před nimi bylo slyšet ženský křik. Trochu se zarazili a s podivěním

se dívali na mladého manžela, který přemlouval svoji ženu, aby s ním šla navštívit na chvílku jeho rodiče. Ona nechtěla. Byla už hysterická. Rozčileně mluvila něco o televizi, přepracovanosti a únavě. Příjemné to nikomu nebylo.

A tu si Jan půjčil od Joany rtěnku. S ní pak počal lézt po železné tyči k návěsce, kterou si sanitní oddělení města Nového Yorku vyhrazovalo hodiny k čistění ulice. Jeho ruka se rtěnkou se přiblížila k velkým, červeným písmenům :

NO PARKING ! (Zákaz parkování)

A Jan udělal u P rtěnkou ještě jedno bříško, takže na tabuli se skvěl nápis :

NO BARKING ! (Neštěkat, nehádat se ...)

Všichni se dali do smíchu. Mladá paní před nimi v autu umlkla, potom trochu pobledla z něho vystoupila a ve dvou vteřinách zmizela se svým manželem za rohem ulice. Jan měl pocit, že přece jenom dnes dobrý skutek udělal. Než jim popřál dobrý večer, Zorka mu dala své telefonní číslo a Jan si umínil, že ji brzy, velmi brzy zavolá.

Katolické JAPONSKO si připomínalo 100. výročí návratu misionářů a odhalení zbytků někdejších katolických osad. V Japonsku kázal evangelium jako první misionář sv. František Xaverský r. 1549. Křesťanství se tam rychle šířilo, takže za 40 let bylo v zemi na 200 000 katolíků. R. 1598 ale začalo pronásledování, všichni cizí misionáři dostali rozkaz Japonsko opustit; někteří skutečně odešli, jiní se nějakou dobu skrývali a svou odvahu zaplatili životem, podobně jako i věřící laici. R. 1640 byl zakázán vstup do země Španělům a pak i Portugalcům — žádný misionář na japonských ostrovech už nemohl přistát. Křesťané byli úplně odříznuti od ostatního světa, museli žít 200 let bez kněze. A přece nevmřeli. 17. března 1865 přišla k misionářům v Nagasaki, kde jim bylo dovoleno otevřít si kostel, skupina lidí. Zvědavě se rozhlíželi a nakonec jedna stará žena pošeptala misionářovi: » Srdece nás všech, co jsme zde, je stejné jako tvoje. « Ptali se po obraze P. Marie, zda kněží zůstávají svobodni a zda je posílá do Japonska papež.

V SOV. SVAZU byla ohlášena *nová administrativní opatření* proti náboženství; bylo zakázáno vybírat v kostelích a náboženských budovách almužny; jsou zakázána procesí, shromáždění a náboženské manifestace, prý pro udržení veřejného pořádku; byly zostřeny tresty proti těm, kdo vycužijí náboženství nezletilé. Opatření jsou namířena především proti baptistickým a jiným protestantským skupinám. — Začátkem dubna bylo na Západě uveřejněno memorandum, které v provincii poslal sovětským představitelům jeden pravoslavný kněz; v letech 1961 až 1964 na osobní zásah Chruščiovových bylo v Sovětském svazu zavřeno 10 000 kostelů.

V JUGOSLÁVIÍ byl odsouzen k trestu vězení básník *Vladimir Gajšek*, protože v básni » Svatá rodina « užil výrazů,

kteří zesměšňují, ocerňují a urážejí náboženské city. Báseň byla uveřejněna v lubljanském studentském časopise a bohoslovci místní teologické fakulty proti ní protestovali. Je to poprvé, že jugoslávský soud odsuzuje někoho pro urážení náboženských citů.

Vláda asijské republiky BARMY odevzdala 23. března biskupní seznam 239 misionářů, z nichž je 160 kněží, kteří vstoupili do země po r. 1947, a mezi březnem a prosincem t.r. *musí Barmu opustit*. Mladá barmská církev se ocitá ve velkých těžkostech; o 220 000 katolíků se dosud staralo 372 kněží, z nichž 120 bylo domácích. Těžkosti pro církev v Barmě se táhnou už od r. 1962; tehdy vláda přestala dávat vstupní vízum novým misionářům, r. 1964 začala příležitost sná vypořádání, a loni pro obavy, že by se nemohli vrátit, žádný z barmských biskupů narozených v zahraničí nepřišel na poslední zasedání sněmu.

KANADA. — Na místě, kde bude stát *Pavilón křesťanských církví* na Světové výstavě v Montrealu v r. 1967, byl postaven velký kříž a tím pavilón symbolicky otevřen; bude v něm vystavovat o své činnosti ve světě za rozšíření Kristova poselství sedm křesťanských církví. Na úhradu výdajů spojených s postavením se konala shůrka ve všech katolických kostelích; z milionu tří set tisíc dolarů katolická církev chce hradit skoro polovinu.

JORDÁNSKÉ pošty vydaly k velikonočním svátkům *serii známek* zobrazujících 14 zastavení křížové cesty.

V městě Kongolu v KONGU bude postaven *kostel na památku dvaceti misionářů*, kteří tam byli usmrceni prokomunistickými povstaleci 1. ledna 1962. Na postavení přispějí němečtí katolíci. Podnět vyšel od jediného misionáře, který krveprolití přežil.

rozhledy

POSELSTVÍ SNĚMU MLÁDEŽI

K vám, jinoši a dívky z celého světa, koncil se obrací se svým posledním poselstvím. Vy přece se připravujete, abyste přijali z rukou předcházející generace hořící pochodeň a jit životem ve chvílích, kdy svět prožívá nejúžasnější přeměnu za svých dějin. Přijmete to nejlepší z příkladu a učení svých rodičů a učitelů a chystáte se budovat společnost zítřka: buď ji zachráníte, nebo zahynete s ní.

Po čtyři roky Církev pracovala, aby pronikla svou tvářností novým mládím, aby lépe odpovídala úmyslům svého zakladatele, který je pravý Život, Krista věčně mladého. Na konci této úžasné »životní revize« se obrací k vám. Pro vás, především pro vás zažehla na svém sněmu světlo: toto světlo vrhá jas do budoucnosti, do vaší budoucnosti.

Církev usiluje o to, aby společnost, kterou vy budete tvořit, měla v úctě důstojnost, svobodu a právo osob; těmito osobami jste vy. Církev především usiluje o to, aby tato společnost jí dovolovala šířit její poklad, vždy dávný a vždy nový, víru, a aby vaše duše mohly z jejího blahodárného jasu svobodně čerpat. Církev si je jista, že naleznete sílu a radost, že nebudete ani pokoušeni, jako někteří z vašich předků, ustoupit svodům filosofii sobectví a rozkošnictví nebo filosofii beznadějnosti a nihilismu; Církev si je jista, že proti ateismu, jemu to nevázanosti a stárí, dovedete postavit svou víru v život a v to, co dává smysl životu, pevné přesvědčení, že existuje Bůh spravedlivý a dobrý.

Ve jménu tohoto Boha a jeho Syna Ježíše vás nabádáme, abyste rozšířili své srdce na celý svět, abyste naslouchali volání svých bratří a dali velkomyslně své síly do jejich služeb. Bojujte proti sobectví: odmítněte nechat volnou cestu pudům násilí a nenávisli, které vyvolávají války a s nimi jdoucí bídu a pláč. Buďte velkomyslní, čistí, aktivní, upřímní. S nadšením budujte svět, který by byl lepší než svět vašich předků. Církev se k vám dívá s důvěrou a láskou. Církev je pravé mládí světa, protože nosí s sebou bohatství dlouhé minulosti, která v ní stále žije, kráčí k lidské dokonalosti v čase a k poslednímu cíli dějin a života. Církev má

to, co tvoří sílu a krásu mladých: dovede se radovat nad tím, co začíná, dovede se dát velkomyslně, obnovovat se a vydat se vstříc novým vítězstvím. Pohlédněte na ni, a najdte na ní tvář Krista, pravého hrdiny, pokorného a moudrého, proroka pravdy a lásky, kamaráda a přítele mladých. Ve jménu tohoto Krista vás zdravíme, vás napomínáme a vám žehnáme.

KARD. BERAN U NAŠICH KRAJANŮ V USA

Dlouho chystaná a očekávaná návštěva prvního českého kardinála mezi našimi vystěhovalci první i dalších generací se uskutečnila od 11. dubna do 11. května. Letadlem a autem kard. Beran ujel víc než 15 000 kilometrů, pozdravil tisíce našich krajanů, příslušníků jiných slovanských národností a amerických Irů a rozdál jim na 80 000 svých pamětních obrázků. I když nebylo možné navštívit v rozsáhlé Americe všechny naše krajanové osady, ty staré i ty, které vznikly nedávno, přece jen můžeme říci, že cesta byla úspěšná, splnila svůj účel, byla velkou propagací naší staré vlasti a jistě přispěla i ke stmelení našeho exilu.

V Novém Yorku

Kardinál Beran odjel spolu se svým sekretářem mons. dr. Jaroslavem Škarvadou a průvodcem dp. dr. Jaroslavem Polcem na velikonoční pondělí letadlem společností PAA. Několik dní předtím si v soukromé audienci u sv. Otce vyžádal jeho požehnání na cestu a pro všechny, s nimiž se za mořem setká.

O půl čtvrté odpoledne se letadlo sneslo na mezinárodní letiště Johna Kennedyho. Přišel ho přivítat osobně arcibiskup kard. Spellman s početnými zástupci čs. kolonie americké metropole. Podle slovanského zvyku zástupce amerických krajanů nabídl oběma kardinálům chléb a sůl, a dvě děvčátka v lidových krojích pozdravila kardinála Berana a dala mu kyticí květů. Po kratičké tiskové konferenci oba kardinálové letěli vrtulníkem doprostřed Manhattanu na střechu paláce PAA a odtud autem do arcibiskupské rezidence. Český primas byl ubytován v pokojích, v nichž bydlel začátkem října m.r. papež Pavel. Po požehnání v kostele Panny Marie ustavičné pomoci se odebral na slavnostní recepci, kterou k jeho počtu uspořádala Společnost pro vědy a umění v hotelu Waldorf Astoria. Přítomnost představitelů nekatolických církví — černý rev. dr. W. Eugene Houston z presbyteriánské církve podle amerického zvyku recepci zahájil modlitbou — dodala recepci ekumenické úrovně; byl tam nastávající generální sekretář Světové rady církvi dr. Carson Blake z episkopální církve, jeden z předsedů Rady, luteránský biskup dr. Franklin Clerk Fry a řada biskupů pravoslavných i episkopálních. Každý ujišťoval svým obdi-

vem pro našeho primasa, pro jeho statečnost v obraně práv Božích, ale též pro jeho ekumenické smýšlení, s nímž na sněmu působil k schválení Prohlášení o náboženské svobodě. S velkou pozorností přítomní vyslechli slova světitelického biskupa mons. Fultona Sheena; originálním způsobem komentoval myšlenku velikonoční smrti a zmrtvýchvstání i aplikoval ji na pana kardinála, na jeho vězení i osvobození, které se podobá vzkříšení. Děkoval mu, co učinil pro Krista v Československu, že Kristus v něm tam žil. Každý soudce a žalávník chtěl nechtě přišel takto do styku s Kristem. I lidstvu prospělo kardinálovo utření. Kard. Beran nenapíše kniku: Patnáct let v pekle, protože nikoho nemá v nenávisti. Dnešní svět tvrdí: Bůh je mrtev. Zde stojí před námi člověk, který na sobě nese jeho jizvy: člověk, který byl s Bohem. A tohoto člověka zdravíme v této zemi. Hymny americkou a československou, Mozartovo Alleluja a jednu z Dvořákových biblických písní zazpívala Eva Liková z Newyorské opery. Generální sekretář SVU dr. Rudolf Šturm jménem zaneprázdněného předsedy prof. René Welleka udělil kardinálu Beranovi čestné členství SVU; sdružení vědců a intelektuálů českého a slovenského původu tak ctí profesora na teologické fakultě Karlovy university, rektora kněžského semináře a především bojovníka a mučedníka za svobodu svědomí. — Kard. Beran mluvil o poměru mezi vírou a vědou a uměním; i když vycházejí z různých předpokladů, nejsou si cizí, zabývají se jen různými stránkami jedné a nedělitelné skutečnosti, jež nese pečeť téhož Stvořitele. Zmínil se též o přínosu církve ke kultuře našich zemí od prvních dob křesťanství až do dneška; připomněl, že za sedm roků budeme slavit tisíciletí pražského biskupství, jež je symbolem této spolupráce mezi náboženstvím, vědou a uměním v naší vlasti (viz str. 122). Večer vysoké úrovně zakončil modlitbou slovenský mons. Cyril Potoček jako zástupce kard. Spellmana.

Ráno 12. dubna měl tichou mši svatou pro krajanů v chrámu P. Marie ustavičné pomoci za zpěvu velehradské Ejhle oltář; přísluhovali otcové redemptoristé v čele s P. Josefem Větrovcem, kaplanem novojořské odbočky Svazu. V kázání nabádal k účtí k Pražskému Jezulátku, jehož soška se uctívá v kryptě kostela. Velký počet krajanů přistoupil k sv. přijímání. Po snídani v kruhu českých katolických krajanů pracovníků v české restauraci Lucerna kard. Beran jel na soukromou návštěvu paláce Spojených národů; doprovázel ho náměstek šéfa protokolu, Turek, a mons. Giovanetti, stálý pozorovatel Svaté stolice při SN. V místnosti vyhrazené modlitbě a věnované všem, kdo ztratili život při mírových akcích SN, kardinál Beran se zastavil ke krátké modlitbě. Z paláce SN se jelo do nedalekého farního kostela Svaté rodiny; průvodce kostelem a farní budovou dělal arc. kard. Spellman. Po obědě následovala prohlídka nového diecézního semináře; v zahradě český primas zasadil svůj pamětní stromek, jak to před ním už udělalo mnoho významných návštěvníků.

USA, Cedar Rapids. — Kard. Berana vítají slovensky: chlebem a solí.

Ve večerních hodinách uspořádala v hotelu Roosevelt slavnostní večeři novojořská odbočka Svazu spolu s 26 spolky a organizacemi našich českých a slovenských krajanů. Byly zazpívány tři Dvořákovy biblické písně a několik písní lidových, českých i slovenských. Kardinála pozdravili jménem všech přítomných — bylo jich na 500 — předseda odbočky Josef Adamec, kaplan P. Josef Větrovec, zástupce novojořského starosty James O' Brien a zástupce novojořské arcidiecéze mons. Potoček. Prof. Zdeněk Rutar odevzdal kard. Beranovi svou novou sbírku básní, z nichž jedna je věnována jeho příjezdu do USA. Pražský arcibiskup ve svém prosluvu jako by narážel na hudební vložky: nabádal k uchování českých tradic a zpěvů. Recepce byla zakončena svatováclavským chorálem.

U hrobu bl. Jana Nep. Neumanna

13. dubna ráno vezlo letadlo kardinála Berana na druhé zastavení jeho americké cesty, do Filadelfie, k hrobu prachatického rodáka redemptoristy a biskupa bl. Jana Nepomuckého Neumanna. Na letišti přivítal našeho primasa arcibiskup Krol s duchovenstvem. V katedrále už byly shromážděny děti katolických škol. Radostným potleskem přijaly zprávu, že na počest kard. Berana mají dnes prázdnou. Mons. Krol představil kard. Berana jako muže pevného charakteru, který si dovede vážit svobody, jež v Americe začala ve Filadelfii; slavný Zvon svobody v Hale nezávislosti si později kardinál Beran prohlédl.

Místní činitelé se kardinála ptali, zda napodobina Zvonu dosud stojí v pražském parlamentě. Při obědě u arcibiskupa Krola rektor místní jezuitské Koleje sv. Josefa odevzdal kardinálu Beranovi dekret a odznaky čestného doktora práv. Ve večerních hodinách český primas měl tichou mši svatou v kostele redemptoristů sv. Petra, v němž

je blah. Jan Nep. Neumann pochován; u brány kostela přivítalo kardinála černé děvčátko, těžce nemocné leukemií; s dojetím přijali okolostojící, když se kard. Beran k děvčátku sklonil a políbil je. Kázání pronesl mons. Ostheimer, redaktor diecézního věstníku: kard. Berana nazval svědkem víry a věnoval pozornost kardinálovu diskusnímu příspěvku na sněmu o náboženské svobodě. Arcibiskup Krol vysvětlil přítomným, že kard. Beran přichází z téže země jako jejich apoštol bl. Jan Neumann. Kard. Beran česky děkoval za milé přijetí a prošel o modlitbu za sebe i za svou zemi. Na faře u redemptoristů byl kardinálu Beranovi darován relikviař s ostatky bl. Jána.

Autem mons. Krola jel kard. Beran 14. dubna dopoledne do Baltimore, jež bylo prvním biskupským sídlem v severoamerickém světadíle. U brány katedrály Panny Marie královny očekával ho arc. kard. Sheehan s duchovenstvem. Odpoledne měl mši svatou u českých redemptoristů u Sv. Václava, kde je farářem dp. Josef Adamec. V kázání kard. Beran mluvil o Dědici české země a nabádal k lásce k nepřítelům, k modlitbě za ně, jak to učinil i sv. Václav, a k úctě k nejsvětější svátosti, jež nám dává sílu v těžkostech života; zase žádal o modlitbu pro svou arcidiecézi a pro celou naši starou vlast. Po mši svaté mohli pozdravit pana kardinála baltimorští čeští krajané.

Ve Washingtonu

Následující den kard. Beran už byl zase ve Washingtonu. Zástupce apoštolského delegáta mons. Brambilla uspořádala na delegaci, v níž kard. Beran bydlel za svého washingtonského pobytu, oběd za přítomnosti arcibiskupa mons. O' Boyla a ostatních washingtonských biskupů. V odpoledních hodinách vykonal projížďku městem. Především navštívil hrob presidenta Kennedyho na Národním hřbitově v Arlingtonu, položil naň velkou kyticí červených, bílých a modrých karafiátů a zastavil se k modlitbě. K hrobu ho doprovodila jménem nepřítomné vdovy paní Jacquelyny její švagrová, manželka senátora Kennedyho Roberta, paní Ethel Kennedyová. Kard. Beran ji žádal, aby všem členům své rodiny vyjádřila jeho dik za zájem, který zesnulý president projevil o osud jeho a ostatních čs. biskupů. Presidentu Kennedymu že vděčí za své osvobození z internace, byl to ústupek Sovětů za jistou službu, kterou jim Kennedy vykonal. Paní Ethel se zmínila o své návštěvě v Praze, že na ni a na jejího manžela zanechala hluboký dojem návštěva chrámu Panny Marie Vítězné a oltář Pražského Jezulátka. Ve washingtonském předměstí Georgetown kard. Beran navštívil pap. preláta Františka Dvorníka, profesora Harvardovy university, která má v Dumbarton Oaks své studijní středisko pro byzantské studie. Ředitel střediska provedl kardinála knihovnou a sbírkami památných předmětů, především náboženského rázu. Prof. Dvorník a kard. Beran byli spolu profesory na pražské teologické fakultě. Ve večerních hodinách uspořádala místní odbočka Cyrilometodějské ligy ke eti kardi-

nálově večeři. Kardinála přivítal předseda slavnostního výboru Eduard Fusek. Představil kard. Berana jako pevného muže, jako horoucího vlastence, jehož největší bolestí je, že pro svou vlast může pracovat jen jako exulant. Kard. Beran ve své odpovědi děkoval všem za modlitby po čas své internace; ujistil je, že pokud bylo na něm a svědomí mu dovoľovalo, vždycky se snažil o dobré vztahy mezi Církví a státem ve své vlasti; nabádal k svornosti, k ochotě odpuštění křivdy, i kdyby snad byly úmyslné; krajaný vybízel, aby vychovávali děti k lásce k vlasti, z které přišli jejich předkové; mají pěstovat u dětí smysl pro českou kulturu, řeč a pro víru cyrilometodějskou. Svou charakterností a poctivou prací mají udržovat dobré jméno Československa v Americe a ve světě.

Druhý den svého pobytu ve Washingtoně kard. Beran sloužil mši svatou pro krajaný v Národním svatyni Neposkrvněného početí; před portálem ho vítal arc. mons. O' Boyle se svými světicími biskupy a rektorem svatyně mons. Grady, kteří zůstali i na tiché české mši svaté. Kard. Beran celebroval v kapli, v níž jsou dvě okna s našimi českými nebeskými ochránci a s P. Marií svatohosrýnskou. Epištolu a evangelium četl benediktín P. Karel Kolek, odpovědi věřících řídil dp. dr. Ludvík Němec. P. Kolek překládal do angličtiny kázání kardinálovo: kard. Beran mluvil o úctě k Neposkrvněnému početí a o jejím významu dnes; Čechové vždycky byli milí P. Marii a P. Maria Čechům, i v Americe naši krajané v této národní mariánské tradici pokračují, okna, v jejichž stínu celebruje, jsou toho důkazem. Přítomným Američanům děkoval za osvobození z Dachau a za uchování svého života: nacisté dali rozkaz k likvidování tábora, a proto američtí vojáci tábor osvobodili o tři dny dříve. — V předšní svatyně po mši svaté pozdravil krajaný; zvláště věnoval pozornost dětem, ptal se jich, kolik toho ještě umějí česky, a nabádal, aby nejen nosily národní kroj svých rodičů, ale též se pilně učily jejich mateřské řeči. Navštívil též kapli Sedmiboletné P. Marie, dar to amerických Slováků, a delší chvíli setrval v modlitbě za slovenský lid. Na oběd ho pozvali představení washingtonské katolické university, kterou si kard. Beran též prohédl.

Do Texasu

Pak už se jelo přímo na letiště. Přes New Orleans letadlo našelo kardinála Berana a jeho doprovod do Houstonu ve státě Texas. Na letišti ho vítal apoštolský administrátor houstonské diecéze biskup Jan L. Mořkovský, který ho do USA pozval spolu s ostatními biskupy českého a slovenského původu. Ve večerních hodinách byl hostem Katolické university sv. Tomáše Akvinského, kterou řídí američtí baziliáni; při vchodu do auditoria zdřavily kard. Berana fanfáry z Libuše, a pak Houstonský katolický pěvecký sbor, složený z Američanů, zazpíval anglicky Kde domov můj a česky Proč bychom se netěšili. Kard. Beranovi byl udělen čestný doktorát práv, první v dějinách oné university. Děkan fakulty pro dějiny P. Robert Lamb pronesl anglickou

řeč na téma »Obzory naděje — přínos Čechů k světové a americké kultuře«. Připomněl mj., že jedním z mužů, kteří podepsali Prohlášení o nezávislosti USA, byl potomek českých přistěhovalců Vilém Paca (Bača ?), patřil k delegaci státu Maryland. V Čechách vládl Jan Lucemburský, jehož potomky jsou angličtí králové, kdysi páni území USA. První větší skupiny Čechů přišly do státu Texas po r. 1850, založili osady Hostýn, Prahu, Radhošť, Komenského atd.; prof. Lamb se zmínil více o přistěhovalci Arnoštu Bergmanovi od Mnichova Hradiště, který byl duchovním evangelické církve, a pak o rodině Mořkovských, pocházející od Frenštátu; učitel Alois Mořkovský — otec biskupa Jana a preláta Aloise Mořkovských — byl učitelem v řadě texaských českých obcí, redaktorem časopisu Nový domov v Hallettsville a udržoval české citění v Texasu. Čechy daly světu Antonína Dvořáka a jeho Symfonii z Nového světa; a prof. Lamb končil naději: pokud Čechy dovedou dát světu muže, jako je kard. Beran, mohou se dívat do budoucna s důvěrou. Kard. Beran krátce poděkoval za pouto, již se mu dostalo, projevil radost z úspěchů Čechů v Texasu a krajany povzbuzoval, aby si udrželi národní náboženské tradice.

Neděle dopoledne byla věnována prohlídce města Houstonu; kard. Beranovi bylo dovoleno podívat se do střediska pro lety do vesmírového prostoru NASA; zhlédl umělé družice Gemini a Mercury, s nimiž už lety byly vykonány, a setkal se s třemi leteckými důstojníky, kteří se na své velké dobrodružství ve vesmíru připravují: Andersem, Cunninghamem a Gene Cernanem; s jejich rodinami i dětmi. Gene Cernan, Texasan českého původu, měl v náruči dcerušku; prosil kardinála o modlitbu. Jeden z kosmonautů položil kardinálovi otázku, co soudí o letech do vesmíru; kardinál Beran odpověděl, že je to velmi užitečné poznávat i na Měsíci a ve vesmíru neznámá díla rukou Božích a podívat se Boží moudrosti. Manželky jednoho z kosmonautů se se náš primas ptal, zda nebude mít strach o svého manžela, až poleťí vesmírem; a dostal odpověď ženy hluboce věřící: na zemi i ve vesmíru jsme v rukou téhož Boha. Kard. Beran mohl zhlédnout též cvičný prostor, na němž je napodoben povrch Měsíce, a návrh na kabinu, v jaké američtí kosmonauti jednou přistanou na Měsíci. Vylezl až ke kabině a dal se při ní vyfotografovat. — Ze střediska pro vesmírové lety jel do astrodому, nejmodernějšího a největšího krytého stadia na světě; někteří ho nazývají osmým divem světa; je v něm 60 000 míst k sezení, vše uměle chlazené, dokonce i tráva na stadionu pro americký sport baseball je z umělé hmoty.

V odpoledních hodinách sloužil mši svatou v městském krytém stadionu pro bohoslovce a přátele houstonského semináře Panny Marie; po ní posvětil základní kameny pro seminární knihovnu a tellovcivnu. Kard. Beran mluvil na téma »Zdravý duch ve zdravém těle«. Ve večerních hodinách byla v sále jedné střední školy beseda s krajany se zpěvem lidových písní.

Texaskými českými osadami

V pondělí ráno český primas odjel do *Hallettsville*; tam je farářem u Nejsvětějšího Srdce Páně bratr biskupa Mořkovského prelát Alois Mořkovský; v kostele pozdravil naše krajany, potom navštívil redakci krajanského časopisu Nový domov a hned jel dál do *Shiner*, kde zase v kostele sv. Cyrila a Metoděje promluvil k českým usedlíkům; další zastávka byla v osadě *Praha* — před hlavním oltářem s obrazem Panny Marie, Velehradu a katedrály sv. Víta kázal o Matce Boží a Pražském Jezulátku. V kruhu kněží českého původu, jichž se sjelo mnoho z celého okolí, kard. Beran poobědval. Malá holčička zazpívala mezi obědem pěkně česky Kde domov můj. Ještě odpoledne byla další významná zastávka: v osadě *Hostýn* posvětil základní kámen k novému kostelu P. Marie růžencové. Pana kardinála tam pozdravil arcibiskup ze San Antonio mons. Lucey, na jehož území právě vstoupil, a farář mons. Valenta; jáhnem při svěcení byl hostýnský rodák benediktin P. Karel Kolek. Panu kardinálovi byly odevzdány dary poslané z Československa: kraslice a šatečky. Kard. Beran kázal o účtu k P. Marii růžencové a P. Marii hostýnské v českých vlastech. Hostýnskou farnost založili Moravané r. 1856 a r. 1926 ji navštívil pozdější kard. Karel Kašpar. Už v pozdních odpoledních hodinách se jelo autem z Hostýna do města *La Grange*, kde byla na pořadu návštěva ústředí Katolické jednoty texaské, a pak dál do hlavního města státu *Texas Austinu*. V kapli katolického studentského střediska při státní universitě kard. Beran měl večerní českou mši svatou; předtím ještě posvětil nové okno zobrazující Pannu Marii, Stolicí moudrosti. V kázání nabádal studenty, aby se zajímali o pravdy víry, protože i víra je částí lidského poznání, není rozporu mezi vědou a vírou. Kardinálova slova překládal do angličtiny jeho stálý průvodce Texasem biskup Mořkovský. Večer kard. Beran strávil jako host Katolické jednoty texaských žen.

19. dubna dopoledne si prohlédl město za doprovodu místního biskupa Reichera a pak odjel do města *Granger*; v kostele sv. Cyrila a Metoděje — farářem je tam mons. Jiří Tydlačka — mluvil o díle našich apoštolů a nabádal krajany, aby si uchovali dědictví otců: svatou víru, ale též řeč a písemnictví, které nám soluňští bratři dali. Cestou z kostela do rekreačního střediska, kde byl oběd v kruhu krajanů, kard. Beran si nasadil velký texaský klobouk. Při obědě děti zpívaly české národní písně a v krojích zatančily českou besedu. Potom ještě navštívil redakci katolického časopisu *Našince* a pak už se jelo dál do *Westu* k faráři mons. Doskočilovi; při mši svaté kázal o Panně Marii nanebevzaté, patronce osady; jako na jiných místech ani tam nebylo třeba překládat jeho slova do angličtiny, protože téměř všichni osadníci ještě česky rozumějí. Ve večerních hodinách byla akademie v moderní tellovcivně místní střední školy; kardinála přivítal česky starosta; kard. Beran opakoval, že prezidentu Kennedymu vděčí za své osvobození

z internace, a nabádal rodiče, aby učili děti česky. Na druhý den ráno při koncelebrované mši svatě biskupa Mořkovského s přítomnými českými kněžími kard. Beran kázal o lásce Krista Pána k dětem; jeho slova zase překládal biskup Mořkovský. Hned potom se jelo dál do *Ennisu*, kde je farářem u Sv. Jana Nepomuckého dp. Vilém Botík. V kostele kardinál kázal o sv. Janovi, mučedníku za zpovědní tajemství, a o tom, jak rodiče mají u svých dětí probouzet a pěstít kněžské a řeholní povolání. V *Ennisu* se kard. Beran setkal s mnoha českými kněžími, kteří působí v okolí: mons. Schmieдем, rodákem z Moravy, který přijel do USA jako desetiletý chlapec, s dp. Petrem Esterkou, rodákem z Mutěnic, dp. dr. Hrubým z olomoucké arcidiecéze a z jezuitů Kovandou a Hořákem, kteří ve farnosti vypomáhají.

Mši svatou sloužil až večer, a to v katedrále v *Dallasu*. Přijel tam v odpoledních hodinách a po kratičkém oddechu u biskupa Gormana hned za doprovodu policie jel k místu, na kterém byl zavražděn prezident Kennedy; položil tam věnec a zastavil se k modlitbě — fotografie o tom se objevily na prvních stránkách místního tisku. Večer byla první česká mše svatá v dallaské katedrále, votivní k sv. Vojtěchovi, za biskupským trůnem stála též čs. vlajka. Mons. Gorman představil kard. Berana jako svědka víry, která je ve světě pronásledována, a to víc, než si Američané doveudou představit. Kard. Beran mluvil o svém svatém předchůdci na pražském stolci Vojtěchovi a jeho životních osudech, a pak o Pražském Jezulátku, jehož soška zdobí snad každý americký kostel. Slova kard. Berana překládal do angličtiny mons. Schmidt.

Na druhý den ráno mons. Gorman ukázal kard. Beranovi dallaskou Katolickou universitu, kterou on založil před deseti lety. Projížďka městem skončila na letišti, odkud letadlo odneslo kardinála Berana a jeho doprovod do města Omaha ve státě Nebraska.

(Pokračování)

Š.-P.-O.

PRVNÍ FOTOGRAFIE ŘÍMSKÉHO PAPEŽE V PRAVOSLAVNÉM ČASOPISE

Letošní únorové číslo úředního orgánu ruského pravoslavy, *Žurnálu moskevského patriarchátu*, došlo jako obyčejně do střední Evropy s několikaměsíčním zpožděním, ale zato nás tentokrát překvapilo svým zajímavým obsahem. Ještě zajímavějším dojmem působí jakési dialektické rozložení celého materiálu.

Již to překvapí, že na třech stránkách uvádějí obsah jednoho článku kardinála Bey o významu eucharistie pro jednotu křesťanství. Zdůrazňují hlavně, že společenství svátostí je sice nejpodstatnějším druhem křesťanského společenství, ale bez jednotné víry toto svátostné společenství, intercommunio, by bylo více překážkou než prvkem jednoty. Proto důležité pravdy, jež mají význam pro budoucí jednotu, nutno ještě stále studovat.

Jako vlastní protiváhu k tomuto katolickému příspěvku uveřejňuje *Žurnál* šestistránkový článek z pera pravoslavného autora o kalichu života jako kalichu společenství.

Neméně zajímavým dojmem působí recenze bohoslovných sborníků moskevského pravoslavy, *Bogoslovskije trudy*, uvedená v též čísle *Žurnálu* na str. 78-79. Zatím vyšly tři sešity, s datem 1959 na 180 stránkách v červnu 1960, s datem 1961 na 216 stránkách v únoru 1963 a třetí s datem 1964 v lednu 1966.

Každý z těchto sešitů obsahuje pět až šest článků, hlavně biblického, liturgického, ale i právníckého a církevně dějepisného obsahu. Oba předešlé sešity je velmi těžko dostat, takže jsme vděční E. K(armanovi?) za jeho dost obsažnou recenzi všech tří sešitů.

Z letního pohledu na projednávaná témata je vidět, že ruská pravoslavná věda bohoslovecká se obírá především liturgikou a hagiografií východní (nezávislost liturgií Basila a Jana Zlatoústého, dějiny nešpor; sv. Metoděj, biskup a mučedník, a jeho spisy), studuje vztahy k jiným křesťanským vyznáním (korespondence mezi Římem a Cařihradem ve 4. až 6. století; anglikánská svěcení ve světle pravoslavné dogmatiky; poslední literatura o starokatolicích), uvádí témata patristická (poznání Boha u sv. Otců podle Philokalie-Dobrotoljubija), cyrilometodějská (sv. Metoděj, apoštol Slovanů, jako jejich zákonodárce), zamýšlí se nad vlastním, pravoslavným bohoslovím (ekonomie spásy podle Mikuláše Cabasilase a Nikity Akominata; výstřelky byzantského bohosloví ve 12. století) a nezapomíná ani na Písmo svaté (seznam novozákonních rukopisů; historicko-exegetický úvod do evangelia sv. Matouše; recenze knihy Galbiati-Piazza o nesnadných stránkách Písma svatého) a na církevní právo (vliv chalcedonského sněmu na bulharskou Končující knihu).

Poprvé, pokud si můžeme vzpomenout, je v tomto čísle uveřejněna fotografie římského papeže. Tato fotografie zachycuje památný okamžik, kdy Pavel VI. přijal leningradského metropolitu Nikodima (Rotova) za jeho pobytu v Římě při závěrečném zasedání sněmu. Na fotografii je kromě mons. Willebrasse z Sekretariátu pro jednotu křesťanů, i tlumočník ruských pozorovatelů při koncilu, prototejerej O. Alexandr Kulik.

Ještě připomínáme, že úvodní stránka téhož sešitu přináší barevnou celostránkovou oficiální fotografii moskevského patriarchy Alexeje, dnes devětaosmdesátiletého starce.

Obvyklý je v obsahu popis konsekrační dvou nových biskupů s jejich životními daty, dosti podrobná církevní kronika několika diecézí a propagace mírové akce, jež umožnila státní povolení pro tento časopis a jež v tomto čísle kupodivu je omezena na pouhých šest stran (jinak jich bývá obyčejně deset až dvádnět).

Ale nejzajímavější částí obsahu jsou tři články, jež charakterizují nynější postoj moskevského pravoslavy ke katolické církvi.

Vedoucí ruské pravoslavné mise v Jeruzalémě archimandrit Hermogen, s nelíbenou sympatií popisuje velkou událost návratu ostatků svatého Sáby z Benátek do Jeruzaléma, jak to sám na místě prožil. Tato všekřesťanská slavnost měla takový význam, že se bude každoročně oslavovat dne 26. října svátkem přenesení ostatků. Autor o celé záležitosti mluví jako o známce zlepšených vzájemných vztahů mezi katolíky a pravoslavnými a příspěvku k utvrzení světového míru, a to vlivem starých pravoslavných svatých.

Do téže myšlenkové kategorie, i když z opačné strany, patří jubilejní článek o dvacetiletém lvovském sněmu, kterým byla zlikvidována brestská unie na Ukrajině. Kupodivu autor ve sněmu vidí výsledek organického vývoje. Úplně přehlíží prvek politického oportunismu, ba připomíná, jak členové sněmu děkovali sovětské vládě, že nezasahuje do čistě církevních záležitostí a tím umožňuje ono sjednocení. O postoji osobností, jež by bývaly měly být přirozenými tvůrci takového sjednocení, tehdejších řeckokatolických biskupů, a o jejich uvěznění ani slovo. Článek dal příležitost zdůrazňovat, že pro pravoslavnou církev je to věcí cti, aby všichni věřící jejího, byzantského obřadu byli podřízeni výhradně její jurisdikci. V tomto smyslu i tento článek podal svůj kladný přínos dílu sjednocení, nakolik ukázal na jednu podmínku dohody, kterou moskevské pravoslavy považuje za podstatnou.

Ještě jiná zásada, stanovená na všepravoslavném shromáždění na ostrově Rhodu, se znovu zdůrazňuje v únorovém čísle Žurnálu. O zrušení vzájemné exkomunikace mezi cařihradským patriarchátem a římským Apoštolským stolcem cařihradský patriarchát uvědomil moskevské spolubratry telegramem. Zároveň athénský arcibiskup, hlava řecké pravoslavné církve, si vyžádal vysvětlení, jaký postoj zaujala k této události ruská pravoslavná církev. Na druhé stránce únorového čísla se odpovídá na oba telegramy, a to v tom smyslu, že celá ta záležitost se netýká pravoslavy jako takové, nýbrž jen místní pravoslavné církve cařihradské.

Kdo prolísteje znovu únorové číslo Žurnálu moskevského patriarchátu, dojde k závěru, že ruská pravoslavná církev vzala doopravdy svůj závazek k dialogu s církví katolickou. Přitom si ho nepředstavuje jako výměnu zdvořilostních formulí, nýbrž jako probírání vzájemných styčných a rozdílných bodů, v nichž zaujímá stanovisko, nakolik možno, co nejjasněji, aby i druhý partner mohl zaujmout stejně jasné vlastní stanovisko. O tomto postoji svědčí především klidný a objektivní styl i kontrolverzních statí, sloh, jež není tradiční v člancích toho druhu, zvláště máme-li na mysli stránky téhož Žurnálu z doby krátce po uvedeném lvovském sněmu r. 1946.

O. Elisej

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE Vatikáně

Papež Pavel přijal v audiencích mj. apoštolského administrátora z Prahy *biskupa Františka Tomáška*, když v druhé půli dubna dlel v Římě na zasedání pokoncilové komise pro křesťanskou výchovu; *řecké královské manžely* Konstantina a Annu Marii; *Marka Boegnera*, čestného předsedu Federace francouzských protestantských církví; členy *Mezinárodního olympijského výboru* — na památku dostali brožurku se sedmi poselstvími koncilu světa, sv. Otci darovali úplné série známek, které byly vydány ve světě k posledním Olympijským hrám v Tokiu; Pavel VI. v proslovu mluvil o kladném poměru církve ke sportu, který nejen otužuje tělo, ale též vychovává mysl k správnému postoji sociálnímu a mezinárodnímu; účastníky zasedání *Mezinárodní katolické federace pro tělesnou výchovu* — Čs. orla na něm zastupoval františkán P. Simon Znska; členy *Papežské akademie věd*, kteří konali od 17. do 24. dubna studijní týden o molekulárních silách — ve francouzském proslovu k nim mluvil o vztazích mezi církví a světem vědy; přiznává její zásluhu, je si vědoma jejích mezí, přeje si, aby byla ve službách člověka a přispívala k jeho povznesení duchovnímu i hmotnému; účastníky *římských mezinárodních dostihů a mistrovství Itálie v tenisu*.

Velký ohlas vzbudila návštěva Pavla VI. v sídle *městské správy Říma* na Kapitulu; chtěl tak městu poděkovat za pohostinství poskytnuté biskupům za II. vatikánského sněmu. Na památku návštěvy daroval městu zbytky středověké vlejky se sv. Jiřím, která byla dosud uchovávána ve Vatikánských

muzeích a již kdysi Cola di Renzo probouzel v Římanech dávnou hrdost a slávu; od města dostal pozemek pro kostel a farní budovy v jednom předměstí. Tato první návštěva papeže na Kapitulu od r. 1870, tj. od obsazení papežského Říma italskými vojsky, je novým důkazem, že papež se zřiká veškerých pozemských nároků na to, eo kdysi bylo jeho — Pavel VI. řekl, že světská vláda papežů byla výplod své doby, i když prozřetelnostní; dnes z nepatrného Vatikánského státu Svatá stolice může nezávisle plnit své duchovní poslání.

1. května sloužil sv. Otec v bazilice sv. Petra pro *italské katolické dělníky*; zval je, aby s odhodlaností pokračovali ve svém úsilí nést Krista do světa práce. K modlitbě za svět práce zval též v poledne při obvyklé mariánské modlitbě; aby se lidé správně na práci dávali, aby dávala lidem chléb, a ne ničící nástroje, aby se všem dostalo útěchy a posily při jejich námáhách; aby dělníky Pán sám odměňoval za dobrodíní, která prokazují společnosti; aby se touha po spravedlnosti a sociálnímu povznesezení i nikoho neproměnila v nenávist a vzpouru, ale ve spolupráci, v přínos k obecnému dobru. — *Katolickým studentům*, kteří v noci na 24. duben konali svůj Pochod víry, udělil o půlnoci své požehnaní z okna své pracovny. Telegramem blahopřál *italským katolickým junkdám skautům*, když na sv. Jiří vzpomínali 50. výročí svého založení. — Zvláštním poselstvím zval věřící před nedělí Dobrého pastýře *k modlitbě za hojná kněžská a řeholní povolání*. — Listem velmistru dominikánů P. *Anicetu Fernandezovi* děkuje celému řádu za záslužnou práci, kterou jeho členové vykonávali v úřadě komisařů kongregace sv. Oficia; tento úřad zřídil r.

Dr. Ramsey klade sv. Oteč kolem krku svůj dar: biskupský kříž.

21. června uzavře svatý Otec Pavel VI. třetí rok svého pontifikátu. V duchu spojení s ním budeme přehlížet nejvýznamnější jeho události: cesta do Spojených národů, zakončení sněmu a bratrské objetí s anglikánským primasem dr. Michalem Ramseyem. Pavel VI. v nich pokračoval ve svém heslu: rozhovor — s odloučenými křesťany a celým světem. Budeme děkovat Pánu, čím církev oněmi událostmi přiblížila Kristovo poselství lidem, a pro svého svatého Otce vyprošovat světlo a pomoc shůry: Svatého nám Otce Pavla žehnej Bůh a zachovej!

1542 papež Pavel III. a při nedávné reformě kongregace byl zrušen; poslední komisař byl jmenován apoštolským administrátorem v jihoitalské diecézi Amalfi.

Mimořádné milostivé léto, vyhlášené po II. vat. sněmu, bylo prodlouženo až do 8. prosince. Původně mělo skončit už 29. května. Jsou potvrzeny všechny výsady udělené jak kněžím zповědníkům, tak i biskupům a věřícím.

30. dubna sv. Otec byl přítomen koncertu, který k jeho počtě uspořádala italská rozhlasová a televizní společnost RAI. Byla provedena mj. dvě oratoria » Chvalozpěv na slunce sv. Františka « od Itala Ghedinioho a » Stabat Mater « od Poláka Szymanowského. Druhou část koncertu dirigoval polský Piotr Wolny; a v krátkém děkovném proslovu po koncertu Pavel VI. zdrazil katolické Polsko, oslavující své milénium.

Ve svátě Vatikánského města bydlí 886 osob; 561 je vatikánských občanů a 325 vatikánské občanství nemá. Mezi 561 vatikánskými občany je 209 vojáků — členů Svěcarské gardy a papežských strážníků —, 69 kněží a řeholníků, 164 laiků a 119 duchovních osob, které zastupují Svatou stolicí v zahraničí.

17. dubna vatikánský L'Osservatore Romano přinesl delší článek o ostavách vídeňské Jednoty sv. Metoděje a o návštěvě pražského arcibiskupa kard. Berana.

Při mši stát se nyní užívá 205 řečí. Čteme to v časopise » Notitiae «, který vydává Rada pro provedení konstituce O liturgii. 29 řečí se užívá v Evropě, 56 v Asii a 117 v Africe.

Papežská komise pro studium otázek týkajících se natality a rodiny konala v týdnu po velikonočních zasedání. Sekretář P. de Riedmatten prohlásil, že na přání sv. Otce komise hledí co nejdříve skončit své práce, aby církevní autorita mohla učinit rozhodující prohlášení, na které se ve světě čeká. Komise ve svých informacích pro veřejnost je velmi opatrná. Ko-

mise založil už Jan XXIII. — měla tehdy tři kněze a tři laiky: Pavel VI. ji rozšířil postupně až na 75 členů: biskupů, kněží i laiků, mužů i žen, a svěřil jí studium problémů, které nemohly být vyřešeny na koncilu a z nichž si veřejnost všímla především otázky, zdali je dovoleno brát antikoncepční pilulky. Začátkem března sv. Otec jmenoval předsedou celé komise kard. Alfreda Ottavianiho a místopředsedy kard. Döpfnera z Mnichova a Heenana z Westminsteru. Mezi členy najdeme tři manželské páry a pět žen; laici až na jednoho všichni žijí v manželství.

17. dubna byl prohlášen za blahoslaveného italský kužed kapucín Ignác ze Santhia (1770-1854), zповědník, novicmistr, kazatel a duchovní správce u vojáků, kolem něhož jako by ožil duch svatého Františka, takže na jeho modlitbu Bůh nejednou změnil i obvyklý běh přírody.

18. března byla vydána Instrukce o smíšených manželstvích: i nadále manželství mezi katolíkem nekatolickou stranou, ať pokřtěnou, nebo ne, musí být uzavřeno před katolickým knězem, ale nekatolický duchovní může po skoucení katolických obřadů pronesť promluvu a společně se pomodlit; ruší se církevní trest exkomunikace, do něž upadal katolík, když uzavřel manželství před nekatolickým duchovním; i nadále se obě strany musí zavázat ke katolické výchově všech dětí — kdyby to však nekatolická strana považovala za nesmiřitelné se svým svědomím, biskup věc předloží Svaté stoličce; svatební obřady mohou být úplné stejně jak při sňatku dvou katolíků. Instrukce neuspokojila všechna přání nekatolíků; anglikánský primas dr. Ramsey jí nazval začátkem.

Ze své návštěvy ve Vatikánu si dr. Ramsey odvázel též breviář papeže Jana. Odevzdal mu ho mons. Capovilla, Janův osobní sekretář. — Jednu z kludných výsledků návštěvy bylo založení smíšené komise osmi anglikánů a osmi katolíků, která bude studovat, jak odstranit praktické těžkosti a sblížit rozdílné teologické názory.

V ČESKOSLOVENSKU

NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

28. dubna se konalo v Praze zasedání rozšířeného předsednictva Kněžského mírového výboru. Ministr Plojhar, jak čteme v LD, zdůraznil, že v ČSSR mírové hnutí duchovenstva » bylo, je a bude vlasteneckým reprezentantem věřícího lidu «, a odsoudil » ojedinelé « pokusy narušit věrnost duchovenstva lidu, narušit bratrské vztahy českého a slovenského duchovenstva a jakékoliv snahy neoprávněně zasahovat do činnosti mírového hnutí. I Kat. noviny psaly o Plojharově řeči na tomto zasedání, ale o jeho vyhrůžkách se nezmínily. — Hostem při zasedání byl severovietnamský velvyslanec.

České staré náboženské památky byly poslední měsíce vystaveny na dvou výstavách v zahraničí: česká lucemburská gotika v Bruselu a barokní památky v Miláně. V Bruselu mohli návštěvníci zhlédnout mj. brněnskou gotickou kasli z 2. poloviny 14. století a biskupské rukavice sv. Vojtěcha z pokladu kolegiátář kapituly ve Staré Boleslavi; výstava bude z Bruselu přenesena do Rotterdamu v Holandsku. V Miláně je vystaveno celkem 77 plastik, 152 obrazů, 65 kreseb, 68 děl grafických a 201 děl z oboru uměleckého řemesla; mj. Skřetovo » Narození sv. Václava «, Bendlovy sochy sv. Víta a Zikmunda, staroboleslavská Luxova monstrance, Brandlova sv. Maří Magdaléna a Pacáková Panna Marie holetná z Jemniště. Výstava má být první přípravou k Mezinárodnímu baroknímu symposiu, které se chystá z podnětu UNESCO v Praze r. 1968.

Počet rozvodů v uplynulých deseti letech stoupl; r. 1954 bylo rozvedeno 11 280 manželství, loni 18 702. Přes 65% to byla manželství mladá, která se rozpadla v několika letech. Volá se po zřízení manželských poraden; první bude asi v Praze na Vinohradech. » Brněnský kapitulum vikář prelát dr. Josef Kratochvíl slavil 17. března své devadesátiny; blahopřejný list mu poslal sv. Otec prostřednictvím státního tajemníka

kard. Cicognaniho spolu s pamětní medailí na koncil. ● Ve » Sborníku historickém « (ČSAV historik I. Hlaváček uvěřejl článke o *knihovně tříboňského klášteře* v období předhusitákem. Středověké klášterní knihovny jsou vděčným námětem českých historických badatelů. ● Jsem dubna se objevila na kněžném trhu kniha prof. dr. Josefa Vašiči » *Literární památky epochy velkomoravské* », pěti nakladatelství Lidové demokracie. Stran textu je 289 a 16 stran obrazových příloh, cena 30 Kčs. ● Ve Státní knihovně vědecké v Olomouci je uložena kromě Bible olomoucké též tzv. *Bible boskovská* z let 1420-30. Boskovskou byla nazvána proto, že před rokem 1565 jí vlastnil Václav Černošský z Boskovic. Kopii jejich miniatur bude použito k výzdobě místností obnoveného boskovického zámku.

RÚZNÉ ZPRÁVY

Delegaci KSČ na XXIII. sjezd sovětské kom. strany vedl A. Novotný a jejími členy byli J. Lenárt, Martin Vaculík, V. Koucký a O. Pavlovský — dva Slováci a tři Češi. Po jejich návratu z Moskvy byly konány kráské konference a v několika krajích došlo ke změně vedoucích tajemníků. V Praze se stal vedoucím tajemníkem *Martin Vaculík*, který tam přišel z Jihomoravského kraje. ● Na KV ČSM v Brně otevřeli *Kancelář romaničského kluka* pro kluby táborníků. Jako odznak mají bílý terč s buvolími rohy z modré barvy; bílá barva značí čistotu, ducha myšlení a modrá touhu po poznání a po upřímném přátelství. Kdo se přihlásí do klubu, nemusí být členem SČM. ● President Novotný přijal *delegaci závodních organizací ČSM*. Odsoudil volání, které se ozvalo z řad studentů, aby si mohli založit samostatnou studentskou organizaci. ● V italském městě Argenta byla odhalena pamětní deska *partyzánu Juraji Bašňovi*, rodem z Ture Luky na Slovensku, který padl v r. 1945 jako příslušník italské partyzánské jednotky. ● Státní banka oznámila 19. dubna, že *zastavuje další přijímání žádostí o příslib přidělu dinárů* na individuální a rekreační cesty do Jugoslávie; počet žádostí přesáhl možnosti jejich uspokojení. Prý jen v Praze se přihlásilo o dináry přes 50 000 turistů, z nich devizy dostane jen asi 4 500; ostatní mohou jen na pozvání po překonání nekonečných formalit s pár sty dináry v kapse. Cedok dělá věš, aby lidé zbytečně ven nejezdili. ● Vlivem manželství Poláků s Českoslováky bylo na Ostravsku dosud několik tisíc lidí, kteří měli *jak čs., tak i polské občanství*. Do roka se musí nyní rozhodnout, které si ponechají. ● *Střediskem čs. oslav* v tisíciletí polského státu « jsou města Český Těšín a Cieszyn; oslavy se konaly 14.-15. května. ● V r. 1968 se *začne se stavbou dálnic*. Hlavní trasa — o 712 km — povede napříč republikou z Prahy přes Jihlavu, Brno, Trenčín, Žilinu, Prešov a Michalovce na čs.-sovětské hranice. Náklad na jeden km dálnice se odhaduje na 10 milionů Kčs. Dálniční síť v ČSSR bude měřit 1771 km. Má být dokončena v r. 1987. Z Prahy povedou tři větve: první do Plzně a Rozvadova a bude mít spojení na Norimberk, druhá do Ústí n. L. se spojením na Berlín a třetí na Hradec Králové a Varšavu. Z Brna povede jedna větve do Ostravy s připojením na Katovice a druhá do Bratislavy na Budapešť. ● *Ve velikonocních svátcích* navštívilo republiku přes 30 tisíc turistů ze západních států; k nejnávštěvovanějším památkovým objektům patřil Pražský hrad. Zahraniční hosté při příležitosti hodnotili zlepšení služeb motoristů. ● «Tři roky už Čs. rozhlas vysílá pro *italské dálničky* v západní Evropě; denní pořad má název » *Noviny k sestě* « a je vysílán v poledne; hudba podle přání, pozdravy a gratulace jsou prokládány protizápadní propagandou. ● *Šestkrát týdně lze letět* z Prahy do Jugoslávie od 1. května do 30. září; do Záhřebu, Bělehradu, Dubrovníka a Lublaně. Jsou zavedeny též zlevněné zpáteční letenky na 23 dnů. ● K 11. výročí *smrti Einsteinovy* připomíná Mladá fronta, že Einstein bydlel od dubna 1911 do srpna 1912 na Smíchově, v dnešní Lesnické ulici; v nedaleké Viničné ulici 7 bylo sídlo katedry matematické fyziky Karlovy university, na níž přednášel. Tam, psal své pojednání o vlivu gravitace na světla, které vyšlo téhož roku.

KULTURNÍ ZPRÁVY

Také *Literární noviny* se ocitají v nemilosti ÚV KSČ. » Neopovědné vystupování některých publicistů « na stránkách LN kritizoval v Jihlavě vedoucí tajemník jihomoravského KV strany *Marin Vaculík*, když odsuzoval záporné jevy v oblasti kulturní, umělecké a literární a vyjadřoval znepokojení členů i funkcionářů strany nad politickým zaměřením některých článků. LN dostaly *novou redakční radu*, jejímž předsedou je Bohuslav Březovský, zástupci Milan Kundera a Jan Otčenášek a za redakci odpovídá Milan Jungmann; v redakční radě jsou dále: Lumír Cívrný, František Hrubín, Karel Kosík, Ivan Mojik, Jan Procházka, Jaroslav Putík, Jiří Šotola a Felix Vodička. ● V předkladu *Angelo Maria Ripellinoho*, profesora slavistiky na Římské universitě, vyšel objemný *vybor z poezie Vladimíra Holana* — téměř 90 básní — v básnické řadě vydavatele Giulia Einaudiho, v níž vyšli mj. Brecht, Elliot, P. Neruda, Beckett a Blok. Náklad 10 000 výtisků byl rozebrán v šesti dnech; už se tiskne druhé vydání. Kritik Giancarlo Vigorelli, gen. tajemník Evropského sdružení spisovatelů, ve své recenzi nazval Holana jedním z největších současných světových básníků. Ripellino připravuje nyní překlad z poezie *Františka Halase*. ● *Princezna Markéta* a její manžel lord Snowdown byli přítomni premiéře dramatu bratří Čapků » *Ze života hmyzu* « v londýnském divadle Aldwych. Hrál činoherní soubor Národního divadla pražského. ● Západoněmecké nakladatelství Sulmrkamp vydá knihu próz *Bohumila Hrabala Pábitel* (pod názvem *Bafler*) v předkladu Petra Kůzela. ● 27. března zemřel ve věku 68 let básník Jan Čarek, autor knih pro děti a pro mládež, který se před válkou hlásil k směru ruralistů, a 26. února A. M. Piša, básník, literární historik a kritik. ● Na scéně Divadla S. K. Neumanna se objevili *Štúdiaci a hanoři*, hra podle proslulé knížky Jaroslava Žáka. Byla též uveřejněna jeho *Bohatýrská trilogie*. ● *Marta Krásová*, slavný alt Národního divadla, se dožila 65 let; ND uvedlo na její počest slavnostní představení *Dvořákovy Rusalky*. ● Nástupcem zrušené *Tváře*, časopisu věnovaného mladé literatuře, mají být *Sešity*, jejichž první číslo bylo ohlášeno na květen. Předsedou redakční rady je Z. Heřman a předním členem *Miroslav Florian*. ● *Film Jana Němce* » *O slavnosti a slavnostech* « nesmí se v ČSSR předvádět; je to poprvé od r. 1958, že nějaký film je zakázán — poslední byl *Tři přání* od dnes slavných Kadára-Klose. Téma filmu je: zjeme ve světě strachu, v němž každý je ochoten obětovat druhého, jen aby přežil sám; když přejde doba strachu, zlí se mění v katy a vrhají se na toho, kdo proti bezpráví nechtěl mlčet. Od Němce pochází úspěšný film » *Démanty noci* «.

Čtete rád *Nový život*? Pošlete předplatné nebo alespoň dejte vědět, že se vám líbí a že vaše adresa je správná.

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

USA. — K příjezdu *kardinála Berana* byla vydána brožurka » *Bojovník za práva a svobodu* «. Autor, novinář *Antonín J. Jandáček*, v ní osobitým způsobem podává krátce život pražského arcibiskupa a českého primasa; především věnuje pozornost letům od 1948, kdy mons. Beran se stal symbolem skutečné situace náboženské i politické ve své vlasti. Řada ověřených dokumentů svědčí o věrolomnosti, s níž komunisté postupovali proti církvi a jejímu představiteli u nás. Lze dostat na adrese: *Jandáček's Delikatessen*, 8095 W. Ogden Ave., Lyons, Ill. 60534. Cena 50 centů; vše, co bude posláno nad tento režijní obnos, je určeno pro podporu akcí kard. Berana.

29. března zemřel v Chicagu ve věku 77 let *benediktin P. dr. Arnošt Žižka*. Narodil se v Humpolci, v patnácti letech přijel s rodiči do Ameriky; r. 1923 byl vysvěcen na kněze a v letech 1929-31 skončil studia na Karlově universitě doktorátem filosofie. Byl profesorem v Koleji sv. Prokopa, spisovatelem

SHINER, Texas. — Kard. Beran v širokém texaském klobouku. Za ním mons. Moikovsky, kardinálův hostitel.

a redaktorem českých amerických katolických časopisů a za II. světové války šel do duchovní správy mezi vojáky. Několikrát navštívil svou starou vlast, naposled r. 1964.

Ve SVĚTĚ CASRKY v nemocnici v Sionu zemřel *dp. dr. Jan Strakoš*, bývalý profesor v Kroměříži, Místku a až do únorového puče na Vysoké škole politické v Praze, potom exulant v USA, který se nedávno vrátil do Starého světa. Pohřeb se konal z místní katedrály za přítomnosti biskupa mons. Adama a skupiny českých kněží i krajanů z okolí. Prof. Strakošovi, plodnému spisovateli a literárnímu kritikovi, budeme věnovat delší vzpomínku.

POLSKO. — 3. května se konaly *vrcholné oslavy polského milénia* v pontním kostele P. Marie Ćenstochovské na Jasně Hoře. Slavnou pontifikální mši svatou sloužil kard. Štěpán Wyszyński, v předvečer slavnosti jmenovaný papežským legátem. Po mši svaté byl průvod kolem památného kláštera otevírá. Obraz Ćerné Panny Marie neshl postupně biskupové, zástupci řeholních řádů a různých sociálních skupin obyvatelstva: lékaři, učitelé, rolníci, horníci a nechyběli ani bývalí koncentračníci. Procesi skončilo na prostranství před klášterem, slavnostní oltář měl formu křtitelnice; tak se měl symbolicky připomenout křest knížete Měška, jímž před 1000 lety křesťanství vstoupilo do země. Po stranách oltáře zaujalo místo 70 biskupů, kněží, řeholníci, delegace farností, zástupci sociálních skupin obyvatelstva a malá delegace Poláků ze zahraničí, kteří byli v Polsku dřív než vláda uzavřela hranice. Na stěně baziliky nad tribunou byla dvě velká čísla 966-1966 a po jejich stranách nápisy: » Ve službách Martiniých « a » K milénia naší církve«. Po levé straně byl prázdný trůn, na něm měl zasednout sv. Otec, kdyby mu bylo dovoleno se slavnosti zúčastnit; na trůnu byl velký věnec z bílých a žlutých květin a nad trůnem velký papežský znak. Po pravici oltáře bylo křeslo kard. Wyszyńskiego. Jako papežského legáta ho pozdravil poznaňský arcibiskup mons. Baraniak — přečetl telegram, jímž sv. Otec ho jmenoval legátem, a pak ho ujistil soudržností a věrností všech polských biskupů,

kněží i lidu. Dlouhým radostným potleskem přítomní — bylo jich na půl milionu — zdůraznili slova mons. Baraniaka. Potom promluvil kard. Wyszyński: krátce přečetl tisíc let křesťanství v Polsku a především vyzvedl nezdolnou věrnost polských katolíků Panně Marii. Svě vlasti a P. Marii Ćenstochovské zůstaly věrny i miliony Poláků v zahraničí, pokračoval, a ujistil je láskou celého polského národa ve vlasti. S dražocenným dědictvím, které nám církev odevzdala, Polsko vstupuje do druhého tisíciletí svých dějin. » Chceme zasvětit polský národ P. Marii, končil; Pannu Marii chceme prosit, aby Církev po skončení koncilu splnila své poslání ve světě, a zvláště v naší vlasti. « Nové statistice byly přítomny odpolední pobožnosti; byli to především ti, kteří dopoledne museli pracovat. Odpolední pobožnosti měly heslo: » Druhé tisíciletí křesťanství v Polsku«. Toto druhé tisíciletí má být tisíciletí lásky k Bohu a k bližnímu.

S Poláky v Ćenstochové se v duchu spojil sám sv. Otec: v kapli Ćerné P. Marie, Královny Polska, v kryptě pod svato-petrskou bazilikou, postavené r. 1957 pětí zahraničních Poláků, sloužil mši svatou pro zástupce polské římské kolonie. Po mši svaté se pomodlil latinsky Zdrávas Maria a připojil prosbu: » Královno Polska, oroduj za nás. — Dva týdny předtím, k svátku sv. Vojtěcha, apoštola Polska, poslal sv. Otec kard. Wyszyńskému telegram; sděloval mu, že měl v úmyslu splnit přání polských biskupů a zúčastnit se vrcholných oslav milénia, ale že mu to není možné; bude ale spojen s nimi a připojí se k římským oslavám. Za tuto jeho účast poděkoval sv. Otec kard. Wyszyński zvláštním telegramem.

Oslavy milénia začaly slavnostním způsobem 14. dubna v Hnězdně; v tomto knížecím městě měl své sídlo Měško, manžel Dobravyky, tam se dal 14. dubna 966 na Bílou sobotu pokřtít. Hnězdo bylo sídlo prvního polského arcibiskupa, Gaudencia, bratra sv. Vojtěcha, jenž v Hnězdně byl pochoven. V neděli potom, 18. dubna, miléniové slavnosti se přenesly do Poznaň, prvního polského biskupského sídla. Obraz P. Marie Ćenstochovské byl přivezen do katedrály autem; nejdnou však věřící, a především mládež, zděvedla auto a nesla je vpřed. V kazání kardinál Wyszyński zdůraznil přínos, který katolická církev podala k národnímu, kulturnímu a sociálnímu pozvednutí země. Potleskem věřící přijali slova, že se svobodou církve stojí a padá i svoboda národní. Kardinál se dotkl též listů mezi německými a polskými biskupy: polští biskupové splnili svou křesťanskou povinnost, když německému národu odpustili; nyní mohou s klidným svědomím děkovat Bohu za tisíc let křesťanství ve své zemi. — Jen několik set metrů odtamtud se konaly politické oslavy » tisíc let polského státu «, založeného ve skutečnosti o čtyři roky dříve... Kard. Wyszyński měl kolem sebe na půl milionu věřících, Gomulku však přišlo poslechnout autobusy svezeneých ani ne sto tisíc. Gomulka opakoval, že záněmú biskupovi ze zahraničí nebude dovoleno zúčastnit se církevních oslav milénia; také papeži byl vstup do země odmlitruit, prý je to odpověď vlády na politickou kampaň vedenou některými biskupy proti státním zájmům. — V souvislosti s tímto zákazem vstupu do Polska zahraničním biskupům i papeži německá KNA píše o druhém obležení Ćenstochové. Očekávalo se, že na 3. květen přijede do Ćenstochové na 50 kardinálů, 700 biskupů a velký počet kněží a věřících. 25 předních televizních společností a sta novinářů požádaly o dovolení referovat z Polska o oslavách; vstupní vízum nedostali. Představitelé země obsazených komunisty prý byli vyzváni, aby Varšavě přispěli na pomoc a vzali na sebe část odpovědnosti za to, že jejich biskupové do Polska nepojedou; s tou či onou výmluvou neměly dovolit biskupům a kněžím vyjet ze země v týdnech okolo vrcholných oslav. Východní Německo — ani mons. Bengsch z východního Berlína neshl do nedaleké Poznaňe a Hnězdna, třebaš věas o to požádal —, Maďarsko a ĆSR uposlechlo, Jugoslávie odmítla: svým biskupům řekla, že jim dává dovolení jet do Polska; jestliže však se do Ćenstochové nedostanou, je to vlnou polských úřadů.

p o z n á m k y

K beatifikaci Pia XII. a Jana XXIII.

Oblášení, že budou zahájeny kano- nické procesy Jana XXIII., ale též Pia XII., tvořilo jeden z vrcholných bodů řeči Pavla VI. na veřejném zasedání 18. listopadu. Procesy blahověčení mají zajistit pro budoucnost dědictví dvou velkých papežů, jimž Církev vděčí za mnoho, pravil tehdy sv. Otec. Pro oba začne cesta povýšení na oltář; je to potvrzením, že oba papežové, třebaš po tolika stránkách rozdílní, žijící za různých politických situací, přece jen věrně, hrdině splnili úkol, který jim Bůh svěřil, když je povolal na Petrův stolec. Pius XII. a Jan XXIII. se doplňují, Jan XXIII. svým způsobem pokračoval v linii Pia XII., oba měli pochopení pro potřeby a těžkosti Církve ve své době. Na milion proseb došlo Svaté stolicí, aby se překročilo k blahověčení papeže Jana, na 700 000 jich žádalo o beatifikaci Pia XII. Nemálo je případů, že věřící už nyní připisují přimlu- vě obou služebníků Božích vyslyšení, která považují za zázračná. Nemůžeme tedy říci, že by ohlášení i procesu Pia XII. bylo velkým překvapením. Na ve-řejném zasedání biskupové obojí počin přijali souhlasným radostným potleskem. Pro Pia XII. svatě paměti to bude ne- přímá odpověď na nespravedlivá tvrzení, ano přímo urážky, pronášené vůči jeho osobě. Byl to papež míru, lásky bližně- ský, otec pronásledovaných, ale též milosrdný Samaritán těch, kdo Církev pronásledovali. V rozhodnutí začít proces blahověčení obou svých předchůdců papež jako by řekl světu, že oba jsou mu vzorem, že chce následovat jak dobrého papeže Jana, tak též cítělvě- dost a pevnost papeže Pia.

Oba procesy půjdou normální cestou. Budou vykonána tzv. informační šetření v diecézích, v nichž Pacelli a Roncalli žili, aby se prokázala pověst svatosti a že svatost obou kandidátů oltáře byla opravdová a projevovala se křesťanskými mstnostmi. Budou též zkoumány jejich spisy, a to i soukromého rázu: deníky, dopisy a poznámky. Obvyčejně tento informační proces je začat až 50 let po smrti; ale sv. Otec rozhodl, aby se u Pia XII. a Jana XXIII. nečekalo.

Až bude skončeno toto informační šetření, bude zahájen nový proces při římské kongregaci obřadů; v tom se má dokázat, že kandidáti oltáře měli křesťanské mstnosti v stupni hrdiněm. K úspěšnému zakončení procesu bude zapotřebí ještě dvou závažných uzdravení na jejich přímluvu.

Už jen toto kratičké vypočítání hlavních etap procesu blahověčení nazna-

čuje, že proces obvyčejně trvá dlouho a že je spojen s velkou prací. Než, pravil 18. listopadu sv. Otec, bude-li to vůle Boží, oba procesy skončí úspěšně. Ano, protože Bůh své Církvě svěřte dává a on ve chvíli, kterou stanoví, povýšá i též na oltář, aby byli vzorem věřícím a jejich přímluvci u Božího trůnu.

Sovětská mládež věří v Boha

Valerij Tarsis, 60letý sovětský spisovatel, autor novel »Modrá moucha« a »Rudé a černé«, dostal dovolení odjet do Velké Británie na přednášku a pak byl zbaven sovětského občanství. R.1962 byl poslán do ústavu pro choromyslné, protože v zahraničí dal uveřejnit jmenované novely; po šesti měsících byl propuštěn na protesty spisovatelů ze Západu. R.1964 poslal do zahraničí popis svého pobytu v ústavě »Poselství z léčebného ústavu«. Koncem března se usadil v Itálii.

V německém týdeníku »Der Spiegel« (14. března) uveřejnili rozhovor s tímto sovětským exulantem. »Komunismus a Řijnová revoluce jsou podle mého názoru největším neštěstím nejen pro ruský národ, ale pro celý svět,« říká tam Tarsis. »Nevyrovnáme-li se s komunismem a neskončíme jeho vládu, znamená to zánik celého lidstva.« Tarsis mluvil též o ilegálním hnutí »Smog« (S - síla, m - molodost, o - obraz, g - hlubina), které sdružuje mladá spisovatele a umělce, kteří jsou proti komunismu.

Ideálem sovětské mládeže po pádu komunismu je státní útvar na způsob křesťanské demokracie. »Mnoho mladých u nás i lid jsou nábožensky založeni. Tito lidé, podobně jako já, věří v Boha... Ruská revoluční mládež vycházela vzdě- lky z náboženství, z víry, od Boha... Komunisté, myslím, nejsou opravdovými revolucionáři. Jsou to zrůdné jevy. V mezinárodním měřítku. A marxismus v mých očích není žádná filosofie, je to hláznovství. Marxisté odnáuřili mlá- dež věřit v Boha. Ale mládež viděla, že títo lidé svými všemi zločiny zničili tvářnost člověka. Jak říká Dostojevský: »Není-li Boha, pak je všecko dovoleno.« Celý ruský národ a pokroková mládež zbožňují Dostojevského. Jeho vliv je velký. A prostřednictvím Dostojevského jsme odhalili Losského a Berdajeva a křesťanské filosofy. Celé dílo Dostojev- ského je prodchnuto křesťanským svě- tovým názorem. Když mladí lidé přišli ke mně, aby se mnou diskutovali, ukázal jsem jim oním směrem, protože věřím, že jen křesťanské hnutí v politice — ne boj pouze politický — nás může zachrá- nit před zánikem v ateismu, před touto

hroznou fanatickou teorií komunismu ... Myslím, že Rusko zase bude zbožné, že veškerá mládež začne znovu věřit v Boha. Před kostely stojí tisíce lidí ve frontě. Před nedávem mi jeden přítel, filmový režisér, vyprávěl, že jeho deera, která právě skončila disertační práci o vlivu Merimée na ruskou litera- turu, se najednou rozhodla jít do klá- tery. O velikonočních kostely byly přepl- něny.«

Tarsis mluvil o pohrdání, které lid a mladí mají pro prodejné spisovatele typu Solochova, Surkova, ano i pro Jevtušenka. Zato Pasternaka, Konstantina Paustovského že mají rádi. Tarsis nyní chystá trilogii, v níž chce vylíčit úpadek nejen vysoké komunistické třídy, ale celé komunistické společnosti. »Ta už ztratila věru v sebe, a nezbyvá jí nic jiného, než propadnout pití.« Svými spisy Tarsis chce přispět k osvobození Ruska a ukázat Západu pravdu o komunistech, kteří se vydávají za demo- kraty, ale ve skutečnosti jsou fašisté a tyraní nejhoršího ražení.

Redakci došlo

Positivní antikomunismus. Program přijatý konferencí exilových pracovníků v Austrálii, která byla svolána Ústředním čs. demokratických organizací v Austrálii a na Novém Zélandě a konala se v Melbourne ve dnech 27. až 29. března 1964. Vydalo Ústředí čs. demokratických organizací v Austrálii a na Novém Zélan- dě, Box 19, P. O. Rocklea East, Brisbane, Qld., Austrálie. Přiložena úva- ha »Obrácení Ruska je cílem.«

Proměny, čtvrtletník SVU. Ročník 3, číslo 1. Redaktor: Ladislav Radimský. — Přínáší výběr z básní Jakuba Demla, Ivana Jelínka, Pavla Javora, Přemka Kociána, Maryly a Inky Smutné. Z člán- ků: Jan Strakoš, Slovo k počátkům národního obrození; Robert Vlach, O lokomotivách a Ezopovi; Pavel Želivan- Ladislav Radimský, Quo vadis, Bohemia?; S. Velinský, Osud krajanských skupin v USA? Roční předplatné 5 dol., pro členy SVU 4 dol. Administrace: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc. Room 914, 381 Park Avenue South, New York, N. Y.

Sklizeň. Nezávislá kulturní revue. Ročník XIII. Číslo 7-12. Redakce Ant. Vlach, Hamburg 13, Postfach 2700.

Dag Mar, J. K. Huysmans a jeho četní přátelé (francouzsky). Vydala »Rencontres«, 6, rue Budé, Paris 4e. Cena tři franky.

Gertruda Goepfertová, Hejno stehlíků. Básně. Obálku navrhl autorka. Vyšlo jako 29. svazek »Vigilie«, literární edice Křesťanské akademie a 48. svazek Skliz- ně svobodné tvorby léta Páně 1966. Cena 600 lir.

dopisy · dotazy · odpovědi

Sovětský ministr Gromyko u papeže.

Byla to velká otázka pro italské i zahraniční novináře, zda sovětský ministr zahraničí Ondřej Gromyko za své oficiální návštěvy v italské vládě půjde též do Vatikánu. Vždyť právě na této okolnosti ztroskotala plánovaná oficiální návštěva Chrusčova v minulosti. Gromyko z Říma jel do Neapole, odtud do Florencie, ale pak se vrátil do Říma a 27. dubna dopoledne překročil ve svém autě značky Čajka hranice Vatikánského státu. Tři čtvrti hodiny zůstal v soukromém rozhovoru s papežem Pavlem VI. za přítomnosti státního tajemníka kard. Cicognaniho a velvyslance Sovětského svazu při italské vládě Kozireva; tlumočnickem sv. Otce byl rektor Papežské koleje Ruské P. Josef Olšr, tlumočnickem Gromykovým zřízenec velvyslanectví Adamišin. Jak oficiální zpráva z Vatikánu, tak i Gromyko sám potvrdili, že audience byla pokračováním rozhovoru, k němuž došlo při návštěvě papeže Pavla u Spojených národů. V tiskové konferenci Gromyko opětovně říkal, že se setkal, on oficiální představitel sovětské vlády, s hlavou katolické Církve, ne pouze s hlavou Vatikánského státu, že předmětem rozhovoru byla otázka míru ve světě a mezinárodního uvolnění, že v úsilí o to se lidé musí spojit, postupovat jednotně, bez ohledu na své ideologie a náboženské přesvědčení. Oblasti, na nichž je tu možná spolupráce mezi Sovětským svazem a Svatou stolicí, prý jsou velké, přímo nesmírné. »Úmyslně mluvím všeobecně, i když vzhledem k svému rannému rozhovoru bych se mohl zmínit o konkrétních věcech. Ale teď není k tomu čas.« Mezi dary, které si Gromyko od svatého Otce nesl, byly též dva výtisky ruského překladu věroučné konstituce O Církvi, v níž sněm chtěl dát novou definici Církve: duchovní nadpřirozené skutečnosti, která se zřiká všech pozemských nároků, ale přesto žije ve světě, má mu co říci, chce mu sloužit, chce v něm svobodně vykonávat své nadpřirozené poslání, chce pomocí lidem vyřešit otázky, jimž musí čelit; a když jí státy dopřejí plnou svobodu, i ony z toho budou mít prospěch.

Jak se dalo očekávat, návštěvu Gromykovu ve Vatikáně vyvolala ve světě velký ohlas, souhlas i překvapení. Za vysvětlení můžeme považovat článek, který se objevil ve vatikánském L'Osservatore Romano dva dni po návštěvě. Audience patří do plánu sv. Otce navazovat styk s představiteli nejrůznějších

ideologií a politických režimů; chce též ukázat těm na druhé straně skutečné poslání Církve ve světě, pomoci jim vyřešit jejich těžkosti. Gromykovu návštěvu musíme zařadit mezi cesty Pavla VI. na Východ i na Západ, do Palestiny, do Indie a k SN, mezi jeho úsilí zachovat světu mír. Stačí zde vzomenout, co vykonal pro urovnání konfliktu ve Vietnamu. Ještě v lednu poslal papež pět vládních i Sovětskému svazu, zvláštní telegramy ve prospěch mírového jednání. Při audienci vatikánským diplomatům i novinářům v lednu zdůraznil, že udělá všechno pro záchranu míru, že užije i neobvyklých cest a prostředků. Můžeme předpokládat, že se ministru Gromykovy zmínil též o situaci katolíků v Sovětském svazu a v zemích obsazených komunisty. Nijak nelze z audience usuzovat, jako by papež chtěl naznačit, že je možné smířit neslučitelné pozice mezi katolickou vírou a bezbožeckým komunismem, že by mu nebyla známa boječná situace katolíků pod komunismem. Každý věřící — končí článek — má dovést žit důsledně podle své víry, bez podpory vyhržování exkomunikací; všelijaké polemiky nemají u něho uvést v pochybnost jasné učení Církve o nesprávných ideologiích. Audienci tedy Pavel VI. chtěl šířit poselství evangelia, lásku mezi lidmi, mír a spravedlnost. Je konečně novým potvrzením, jaké prestiží se Církev těší i u svých nepřátel.

Bělohorské temno u jesuitů

Je to překvapivá skutečnost, že patriot tak nadšený (Bohuslav Balbín) mohl být členem Tovaryšstva Ježíšova, vykiřčeného jako nepřítel českého národa. Překvapí to však jen nepoučeného pozorovatele. Právě naopak. Balbín se stal křisitelem národa, protože v řádu, pověřeném funkcí čisté náboženskou podle intencí zakladatele Loyoly, shromažďovala se za zvláštních, dobou daných okolností, elita nejen kněžská, ale vůbec intelektuální. Řada vynikajících exjesuitů potvrzuje, jak cenný lidský potenciál dovedl řád shromáždit (Dobrovský, Vydra, Cornova, Šeršník, Wolf, Stepling aj.). A dále. Balbín se mohl stát Balbínem, protože v horoucím vlastenectví měl již v Tovaryšstvu české provincie výborné předchůdce ve Václavu Šturmovi (1533-1601) — (»německy jsem psátí nemohl, protože by nebyla věc rozumná Čechům německy nebo řecky psátí«), v Baltazaru Hostounském (1534-1600) — (napsal dvanáct knih česky), Jiřím Plachém-Ferusovi (237 vydání českého »Zlatého

nebeklice«), šířeného i na Slovensku), Vojtěchu Sebastiánu Berlíckovi z Chmelče (1565-?) — (jeho Posila vyšla čtyřikrát, naposled 1779). Balbínových současníků bylo daleko více. Jan Dračovský (1577-1644) — (vydal českou mluvnici), Felix Kadlinský (1613-1675), známý překladatel hojně čítaného »Zdroslavíčka« (»také v českém jazyce poeticky a veršovecky se jednatí může«), vysokomýtský rodák, vynikající nad Kadlinského rozpětím tvárné lyriky, originalitou a tvůrčím elánem, Bedřich Bridel (1619-1680), autor »Slavíčka« a vrcholné soudobé skladby metafyzické reflexe »Co Bůh? Člověk?«, Jiří Konstance z Řepína (1607-1674), vydavší z Pešínova podnětu Brus jazyka českého (»na spisovné řeči Hájkově, Kralické bible a Veleslavínově založený«), Jan Kořínek (1626-1680), autor Kutnohorských pamětí česky psaných — (»abych dokázal, že se za řeč mateřskou nestydím, jak mnozí nepotatili Čechové dělají«), Jiří Kruger (1608-1671), »nade všechny učený historik své doby«, Daniel Krupský (-1670), žalován v Římě, že je »nationalista«, Jan Pošmurný (1603-1669), jako představený Balbínův povzbuzoval ho k literárním pracím, Václav Štajer (1630-1692), vydal r. 1660 mluvnici české řeči a přeložil Balbínův spis »Diva Montis« do češtiny. Podle Zd. Nejedlého si získal nesmrtelnou zásluhu o českou hudbu vydáním Kancionálu českého; Jan Tanner (1623-1694) a Matěj Tanner (1630-1692), na jehož popud se v řádě konaly zkoušky z češtiny.

Václav Bartůněk

Z dopisů

Kěž pomalu dorůstáme pro úlohy nových dob, abychom byli celí noví — jak to žádá Bůh skrze koncil a skrze sv. Panu, jejíž poselství jsou kompendiem moderní teologie a moderní apologetiky. Kěž tento nový duch zavane tam, kde byla stáletá stagnace forem a způsobů... Viera jsem viděl za výkladem v Ježně nový námět paly na kalich: byly na ní klasy a vinná réva a obraz tvárných objektů s komíny, z nichž se kouřilo. Bylo to pěkné. To vše chceme obětovat Bohu s chlebem a vínem, aby nastala nová země a nová nebesa.

(Z ČSSR)

Apoštolát modlitby

V černu se modlíme na úmysl, aby Církev dala příklad skutečné náboženské svobody a aby se z ní sama mohla radovat; úmysl misijní; za mládež v zemi svatých mučedníků ugandských.